Leto III., štev. 184 | V Ljubljani, nedelja dne 6. avgusta 1922 | Poštnina pavšalirana. | Današnja številka 1 Din - 4 K

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10·— Din
za inozemstvo 20·— „

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:
Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Današnja številka obsega osem strani in stane en dinar.

Ljubljana, 5. avgusta.

V času, ko rešujejo politični vseznalci z občudovanja vredno lahkoto najtežje nacijonalne in državne probleme, dene človeku dobro, ako dobi v roke temeljito študijo o vprašanju, ki tvori več ali manj izhodišče pravega, odnosno pogrešnega nazora o naši sedanjosti in prihodnjosti. Vseučiliščni profesor Ljudomil Hauptman je napisal v zadnji številki «Njive» pod naslovom: «Priroda in zgodovina v razvoju Jugoslavije» razpravo, ki je po svoji vsebini v jugoslovanski literaturi izredno delo. Ljudomil Hauptman analizira zgodovinske in geopolitične sile, ki povedo, zakaj je prišel Jugoslovan v današnji položaj in ki kažejo, kam gre v bodočnosti njegova pot.

Kdor čita Hauptmanovo študijo o našem razvoju, dobi v njej najjačje dokaze za umestnost in nujnost jugoslovanskega unitarizma. Ljudomil Hauptman nalaga danes Jugoslaviji zgodovinsko nalogo, da reši Balkan tujih varuhov, pravi pa: «A rešili ga ne bodo nikdar trije narodi, ampak le eden, kateremu bo moral dati Srb jeklenost svojega kolonijalnega tipa. Slovenec notranje uprave in Hrvat blesteči čar aristokratske kulture.»

Šumadincu je zgodovina določila nalogo, da je postal kot najjačji brat osvoboditelj Jugoslovanov. Sposobnost za to je dobil Srb šele v večnem boju za življenje, v katerem se mu je poostrila prirojena samozavest in podjetnost. V večstoletnem preseljevanju so si Srbi izpopolnili svoj značaj v smeri kolonijalnega tipa ter si kot taki stekli duševno prožnost, otresajoč se spon, v katere jih je doma v dinarskem višavju vklepal plemenski duh. Šumadinec je šel v svetovno vojno že z vero v svoje mesijanstvo.

Štirinajststo let se je reševal slovenski problem, zaman. Osrednja trdnjava Jugoslovanstva, takozvani ilirski četverokot, vzlic svoji velikosti obrobnim deželam, med katere spadajo tudi slovenske, nikdar ni mogla nuditi dovolj jakih, osvežujočih sil. Slovenci so bili prepuščeni samim sebi. Ilirski formuli je sledila v grob karantanska, ko je karantanskemu vojvodi pripadla naloga, ustvariti v univerzalni frankovski državi slovensko narodno vojvodino. Tedaj so bili Slovenci le še «kopa mrtvih atomov, ki se ne sprijemljejo in ne gibljejo več.» Bankrotu prejšnjih formul je sledila še kranjska, ki je sicer ustvarila iz Slovencev jezikovno enoto, ni pa jih mogla prekvasiti v duševno. Plebiscit na Koroškem ter bojazen pred njim v Prekmurju in v Podravju potrjujejo to.

Tudi hrvatski del naroda, stisnjen med pasivnim krajem na zapadu in kužnim na jugoiztoku, je bil prepuščen sam sebi. Prepojeni s plemenskim in plemiškim duhom, se Hrvati skozi stoletja niso zavedali svoje enotne narodne države. Šele v begu pred Turki se je Hrvatom «porodila iz solz oskrunjenih žen in krvi ubitih junakov ideja hrvatske države. Spoznali so, ko se je rušil svet okrog njih, kaj pomeni narodu lastni dom in ga začeli z vnemo graditi.» «Bila je posebna tragika hrvatske zgodovine, da je narod začel graditi državo šele tedaj, ko je bila resnično svobodni tvorbi že zdavnaj ura potekla.» Odkar se jim je zasvetil ideal hrvatske države, doživeli so venomer isto: tavali so z ene strani na drugo, iščoč državi opore. Tudi avstro-ogrska monarhija se je uredila brez Hrvatske in ob «kvadraturi hrvatskega kroga je bil narod izgubil smisel za realnost.»

Ko prečitaš Hauptmanovo študijo, ti postane — tudi, če dobro poznaš zgodovino Jugoslovanov — marsikaj jasnejše in razumljivejše. Marsikaj tega, kar se dogaja danes, lahko opravičiš s stoletnimi navadami, ki so poedinim našim plemenom postale že železne srajce, veliko moramo zapisati na rovaš povojne psihoze. V vsakem slučaju pa je Ljudmila Hauptmana zgodovinska in geopolitična razprava lep prispevek k gradbi temelja in bodočnosti naše nove države.

MINISTER NINČIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Jutri na večer potuje na Bled minister za zunanje zadeve dr. Ninčić v zadevi kraljeviča Jurija.

OJ TA NESREČNI PRESBIRO!

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Vprašanje šefa presbiroja, je stopilo v «nov štadij». Šef ostane dr. Aleksander Bodi, ki je zopet nastopil službo.

Fašisti zažgali delavski dom v Miljah

SRDITI SPOPADI S KOMUNISTI. — FAŠISTOVSKI IZGREDI V GORICI.

Trst, 5. avgusta. (Izv.) Ko se je vračal danes popoldne okrog 2. oddelek komunistov iz Trsta v Milje, so ga nenadoma napadli v malem gozdiču fašisti, ki so čakali v zasedi. Razvila se je srdita bitka, pri kateri so metali na obeh straneh ročne granate in streljali z revolverji. Fašistom je prišel na pomoč še en oddelek, ki je imel s seboj strojnico, nakar so se komunisti umaknili v Milje. Fašisti so jim sledili, a ker jih niso mogli več dobiti, so navalili na «Ljudski dom», ga najprej demolirali, nato pa še zažgali. Ljudski dom je bil po požaru popolnoma uničen.

Tako fašisti kakor komunisti so imeli izgube, o katerih pa obojni molče. Fašisti sicer proglašajo, da imajo samo 11 ranjenih, zatrjuje pa se, da je pri njih in pri komunistih tudi več mrtvih.

Tudi iz Gorice poročajo o terorju fašistov, ki patrulirajo po ulicah in pretepejo vsakega komunista, ki jim pade v roke. Po ulicah streljajo z revolverji in mečejo bombe. Prišlo je do srditega spopada med fašisti in komunisti, ki so se morali naposled umakniti.

V Trstu samem se opaža nekaka nervoznost in napetost, v ostalem pa je potekel današnji dan mirno.

Meščanska vojna v Italiji

POULIČNI BOJI V GORNJEITALIJANSKIH MESTIH. — POŽIGI IN POBOJI. — VOJAŠTVO STRELJA S STROJNICAMI. — ŠTEVILNE ŽRTVE. — PROGLAS VLADE.

Rim, 5. avgusta. (Izv.) Akoprav je tajni komite Delavske zveze proglasil konec stavke, vendar se po nekaterih mestih delavstvo še ni vrnilo na delo. Fašisti so zato posegli po represalijah, ki jih izvajajo z veliko brutalnostjo, delavstvo pa se jim postavlja krepko v bran. Med obema strankama je prišlo včeraj ponovno do hudih spopadov, v katerih je bilo več oseb tudi ubitih.

V Milanu, kjer je delavski odbor hotel preprečiti obnovitev dela, so fašisti naskočili magistrat, na katerem gospodarijo socialisti. Ko so izsilili imenovanje vladnega komisarja, so se zopet umaknili. Industrijalci so zaradi stavke proglasili enodnevno izporo delavstva. Popoldne so se vršili med socialisti, komunisti in fašisti pouličnі boji. Fašisti so zažgali več delavskih zahajališč. Padale so tudi bombe in so bile 4 osebe ubite. Karabinierji so morali s strojnicami napraviti konec prelivanju krvi.

Ob 18. uri so fašisti vdrli v redakcijo «Avantija» in zažgali uredniške in upravništvene prostore, kakor tudi knjižnico. Gasilci sploh niso mogli nastopiti, ker so jim fašisti preprečili dostop. Uredniki so se le s težavo rešili skozi neka postranska vrata. Ko je postal položaj skrajno kritičen, je poseglo vmes vojaštvo, nakar so fašisti odšli. Dva fašista sta bila v teh bojih ubita, več pa težko ali lahko ranjenih.

V Genovi je bilo vso noč čuti streljanje strojnic, podnevi pa je prišlo do številnih bojev, ki jim je napravilo konec šele vojaštvo. En fašist je bil ubit. V Livorni je bilo mirno. V Parmi je delavstvo izjavilo, da se ne vrne poprej na delo, dokler se ne odstranijo iz mesta fašisti. V odgovor so slednji zažgali dva delavska doma in vpepelili tudi podružnico «Piccola». Posebno hudi boji so se razvili v nekem predmestju, kjer so zgradili delavci barikade. Fašisti so poklicali ojačenja, nakar so barikade zasedli.

V Jakinu (Anconi) je položaj trajno resen. Fašisti so zažgali dva železničarska lokala. Vdrli so tudi v minoritski samostan, odkoder so odvedli s seboj dva socialista, ki sta bila osumljena, da sta streljala. Zažgali so tudi delavsko zbornico in razdejali tramvajske tračnice. Delavci so obstreljevali neki došli vlak nakar so fašisti zgrabili dva delavca in ju na mestu ustrelili. Stanovanje komunističnega poslanca Cornellija je bilo demolirano, istotako tudi socialistična tiskarna. Fašisti so dobili tekom današnjega dne v Anconi ojačenja iz Umbrije in Bologne. Socialistični poslanci so imeli danes posvetovanja o položaju. Govori se, da nameravajo vsi socialistični župani in občinski svetniki v vsej državi odložiti svoja mesta.

Po poročilih fašistovske zveze je bilo v zadnjih dneh demoliranih 48 delavskih zbornic in shajališč. Milanski «Avanti» je izšel danes v Turinu. V Mantovi, Turinu in Livornu se situacija ni izpremenila. Fašisti pripravljajo proglasitev izjemnega stanja. Odredili so splošno mobilizacijo, ki je bila dosedaj omejena na sever, za vso Italijo.

Ministrski predsednik Facta je izdal na narod proglas, v katerem ga poziva k miru z obljubo, da bo vlada nastopila proti vsem kršiteljem zakona.

Tudi londonski sestanek ne obeta sadu

VELIKA NASPROTJA MED LLOYD GEORGEOM IN POINCAREJEM. ORIJENTSKO VPRAŠANJE ODSTAVLJENO Z DNEVNEGA REDA.

London, 4. avgusta. (Izv.) Sestanek v Londonu ima vse znake vrhovnega sveta, čeprav se ne imenuje tako. Anglija želi, da bi se za sedaj razpravljala le gospodarska vprašanja ter da bi se vprašnje orienta in Tangerja odgodilo na pozneje. Japonska bo na konferenci zastopana po svojem poslaniku v Londonu. Ali bo ameriški poslanik navzoč kot opazovalec, še ni gotovo. Za sedaj ne pridejo v London strokovnjaki. Mogoče se bo pokazala potreba, da se pozoveta na posvetovanje reparacijska komisija ali garancijski komite, ako hočejo doseči konkretne odločitve. Predsedoval bo Lloyd George. Prva seja se vrši v pondeljek ob ½12. V političnih krogih menijo, da je ta sestanek priprava za večjo konferenco, katere bi se udeležila tudi Amerika.

London, 5. avgusta. (Izv.) Na londonski konferenci je pričakovati hudega spopada med Poincarejem in Lloyd Georgeom. Balfour se konference ne bo udeležil, pač pa lord Curzon. Ako bi se na prvi seji, ki se bo vršila v pondeljek, pojavila velika nasprotstva, potem bo konferenca gotovo zaključena že v dveh dneh. Če pa bodo razviti praktični akcijski načrti, se bo o njih temeljito razpravljalo in bo trajala konferenca do srede prihodnjega tedna.

Predvsem se bo razpravljalo o finančnih vprašanjih. Prvotno je bilo na dnevnem redu tudi orijentsko vprašanje, toda nepričakovani silni padec marke je potisnil vse drugo v ozadje. Vprašanje, ali je mogoče zadržati, oziroma popolnoma ustaviti padanje marke na mednarodnem trgu, je postalo najbolj akutno, ker je s tem v zvezi tudi plačilna zmožnost Nemčije, na čemur je najbolj interesirana Francija.

Pogajanja med Berlinom in Monakovem

Monakovo, 5. avgusta. (Izv.) Predsednik nemške zvezne republike je takoj, ko je prišel odgovor bavarske vlade na svoje pismo, sporazumno z osrednjo vlado in s posredovanjem bavarskega poslanika v Berlinu pričel ustmena pogajanja. Bavarski ministrski predsednik pa je izrazil željo, naj bi se prva posvetovanja pričela v Monakovem, da se določijo smernice za nadaljna pogajanja. Predsednik Ebert je nato pozval državna ministra dr. Gesslerja in Seherja, naj v to svrho takoj odpotujeta v Monakovo.

POPLAVA BANKOVCEV V AVSTRIJI.

Dunaj, 5. avgusta. (Izv.) «Allgemeine Zeitung» poroča iz oficijelnih diplomatičnih virov, da angleški ministrski predsednik Lloyd George sporazumno z vlado vztraja na tem, da mora na londonski konferenci, ki se prične v pondeljek, priti na vrsto tudi avstrijsko vprašanje, ker je nujno potrebno, da se zaslišijo avstrijski strokovnjaki o kritičnem položaju države.

Po najnovejšem izkazu avstro-ogrske banke je dosegel obtok bankovcev v Avstriji dosedaj še nedoseženo višino. Meseca julija se je pomnožil za 90 milijard

Iz ministrskega sveta

APANAŽA PRINCA GJORGJA. — DELEGATI ZA KONGRES LIGE NARODOV. — KANDIDATURE ZA OBLASTNE ŽUPANE.

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Danes ob 13. uri popoldne je imel ministrski svet svojo sejo, na kateri je predsednik vlade Pašič poročal o posetu kraljeviča Jurija in njegovi zahtevi, da se uredi njegov položaj kot člana kraljevega doma. Po kratki diskuziji je bilo sklenjeno, da finančni minister predloži zakonski predlog o ureditvi položaja kraljeviča Jurija kot člana kraljevega doma. Kraljeviču Juriju se ima dajati apanaža in druge prinadležnosti ter določiti vse zakonite pravice in dolžnosti. Dokler se ta zakon ne predloži skupščini, bo vlada poskrbela kraljeviču primeren stan v Beogradu ter mu dala na razpolago sredstva, ki odgovarjajo njegovemu dostojanstvu.

Minister zunanjih del dr. Ninčić je nato poročal o sestanku Lige narodov, ki se vrši meseca septembra v Genovi. Kot delegati so bili določeni: dr. Ninčić, dr. Krizman, dr. Polič in naš poslanik v Bernu Miljutin Jovanović. Minister dr. Ninčić je nadalje obvestil, da se tekom meseca septembra sestanejo finančni ministri Male antante.

Min. svet je sklenil pospešiti postavitev oblastnih županov. Komisija ministrov, v koji so gg. Pribičević, Kumanudi, Trifković, Marković, Pucelj in Vilović bo izbrala kandidate za ta važna mesta.

Vprašanje ministra notranjih del je odloženo. Predsednik vlade Pašič je naznanil, da je za 16. uro določen sestanek z Davidovičem, na katerem se bo razpravljalo o tem vprašanju.

Ministru za šume in rude so odobreni specialni vagoni za prevoz drv.

Podpisan je bil ukaz, na podlagi katerega se narodnega poslanca Svitoslava Popoviča postavlja za državnega tajnika ministrstva financ.

Na koncu je min. svet sklenil, da mora biti za časa počitnic polovica članov vlade vedno prisotna v Beogradu, ministrom, ki so na dopustu, se bodo predlagali sklepi in odločitve v podpis.

Danes so bili na podlagi budžeta odobreni nekateri krediti za ministra vojne in mornarice.

Ureditev položaja kraljeviča Gjorgja

POSVETOVANJA PRI MINISTRSKEM PREDSEDNIKU. — OBŠIRNO POROČILO KRALJU. — NETAKTNO POSTOPANJE POSLANCA ANGJELIĆA.

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Ministrski predsednik Pašić, zunanji minister dr. Ninčić in predsednik skupščine dr. Ribar so imeli včeraj popoldne v predsedništvu vlade konferenco, na kateri se je razpravljalo o položaju kraljeviča Gjorgja. Do zaključnega sklepa ni prišlo. Pašič je poslal včeraj tozadevno dolgo šifrirano brzojavko na Bled. Nekateri člani vlade so izrazili mišljenje, da mora kraljevič Gjorgje čim prej dobiti svojo vilo na Topčiderskem brdu in da se mu morajo priznati vse udobnosti in pravice, ki mu gredo kot članu kraljeve hiše.

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Demokratski klub je danes razpravljal o samolastnem nastopu posl. Pavla Angjelića, ki je objavil pisma kraljeviča Gjorgja vladi in predsedništvu skupščine. Klub je soglasno ugotovil, da posl. Angjelić ni obvestil o svoji nameri niti predsednika kluba Davidovića, ampak je postavil klub kar pred gotovo dejstvo.

Vprašanje državnih podtajnikov

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Povodom imenovanja dr. Popovića za državnega podtajnika v finančnem ministrstvu je ministrski predsednik Pašić zahteval za radikale podtajništvo v notranjem ministrstvu, o čemur pa demokratski klub še ni razpravljal. V slučaju, da dobe radikali podtajnika v notranjem ministrstvu, dobe demokrati v smislu sporazuma svojega podtajnika v ministrstvu saobračaja.

Odredbe proti bolgarskim vpadom

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Vojno ministrstvo je odredilo v svrho preprečenja nadaljnih vpadov komitaških čet že sedaj obsežne varnostne odredbe. Pomnožene so obmejne čete kakor tudi žandarmerija. Zunanji minister dr. Ninčić je izrazil dopisniku «Politike» svoje trdno prepričanje, da bo z novimi odredbami enkrat za vselej preprečeno vznemirjanje našega obmejnega prebivalstva. Iz Skoplja se poroča, da je včeraj žandarmerija po hudem boju ubila glasovitega komito, Stevana Krajkovića, člana bolgarske komitaške tolpe vojvode Brle.

URADNIŠKA PRAGMATIKA.

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Po informacijah iz predsedništva parlamenta se sestane zakonodajni odbor zaradi posvetovanja o uradniškem zakonu v prvih dneh meseca septembra.

MEDNARODNI ŠAHOVSKI TURNIR V LONDONU.

London, 5. avgusta. (Izv.) Današnje 4. Kolo je prineslo precejšnje razočaranje. Angleški tekmovalci, ki so bili dosedaj popolnoma v ozadju, imajo zaznamovati velike uspehe. Atkins je potolkel Marottija v 27 potezah; Yates je izvojeval sijajno zmago nad Rusom Bogoljubovom v 42 potezah, Wahltuch pa je v krasni igri premagal Retija. Žrtvoval je namreč konja, odklonil damski gumbit in dosegel zmago v 34 potezah. Chadilcax je pričel sicer z odločnimi sunki, vendar pa je zgubil igro po 27 potezah. Partija Rubinstein contra Maroczy je bila prekinjena, vendar pa je smatrati slednjega že za premaganega. Capablanca je otvoril silno energično igro proti Morisonu, toda kubanski mojster se je znal spretno izogniti vsem pastem. Tudi dr. Vidmar je prekinil svojo partijo, vendar z ugodnimi šansami. (Poročilo je nepopolno, objavljamo ga, kakor smo ga prejeli preko Berlina. Op. ured.)

Afera Jadranske banke

Trst, 5. avgusta. (Izv.) Včeraj je ravnatelj Kaić prispel v Trst in se je s kolodvora odpeljal na državno pravdništvo kjer ga je takoj formalno zaslišal državni pravdnik Gargano. Po zaslišanju je sprejel Kaića policijski komisar dr. Pilerone in ga z avtomobilom odpeljal v zapore v ulici Coroneo.

Pred Kaićevim prihodom je bilo zaslišanih več uradnikov Jadranske banke in sicer gdč. Suličeva in gg. Malnič, Dekleva, Vitez in Trampuž. O tem zaslišanju poročajo današnji listi, da izhaja iz izpovedb, da «so se inkriminirani izvlečki iz reportnih knjig št. 9 in 10. ki so se nahajali v shrambi pri glavnemu knjigovodji Korenčanu in so bili zaplenjeni po sodni oblasti, prepisali in da je prepise ravnatelj Kaić odnesel generalnemu ravnatelju Kamenaroviću v Rim».

Kaićev prihod v Trst, ki so ga naznanili javnosti današnji jutranji listi, je pobudil v občinstvu precejšnjo senzacijo.

Včeraj se je vršila dolga konferenca državn. pravdnika Gargana z delegatom zakladnega ministrstva Capellom.

DRŽAVNI ODBOR.

Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Danes popoldne so imeli člani državnega odbora svoj prvi sestanek na katerem se je pričelo ugotavljanje, koliko poslancev naj voli vsako volilno okrožje. Odbor vrši to delo na podlagi ljudskega štetja iz leta 1910, ker rezultati lanskega ljudskega štetja še niso uradno ugotovljeni.

KATASTROFALNO NEURJE NA KITAJSKEM.

Honkong, 5. avgusta. (Izv.) Strašen tajfun je v okolici Svatona povzročil velikansko opustošenje. Po dosedanjih poročilih je nad 5000 ljudi izgubilo svoje življenje.

Borza

Zagreb. Borza danes ni poslovala. V izvenborznem prometu so notirali: Dunaj 0.1625, Praga 207.50, Milan 385, Berlin 12.50 — 13, Pariz 681.25, London 375, dolar 82.50.

Beograd, *devize:* London 373, Pariz 676, Švica 1600, Praga 203.60, Berlin 11.50, Dunaj 0.15, Sofija 52, Budimpešta 4.

Curih, *devize:* Berlin 0.665, Newyork 5.26, London 23.43, Pariz 43.10, Milan 24.37, Praga 12.80, Budimpešta 0.25, Zagreb 1.60, Bukarešt 3.15, Varšava 0.06, Dunaj 0.0125, zigosane 0.0175.

Dan vojske in dijaštva

Tekom včerajšnjega dne so prispeli v Ljubljano še zadnji oddelki vojaštva in dijakov, ki se udeleže današnjega zleta. Po mestu si srečaval na vsak korak krepke in simpatične postave vojakov-Sokolov in dijakov-Sokoličev. Kakor mravljišče pa je bilo ves dan prostrano telovadišče, kjer ravnokar dogotavljajo zadnja dela. Že zgodaj zjutraj so se začele skušnje posameznih oddelkov za današnji javni nastop. Dopoldne so se vežbali dijaki in dijakinje. Vaje gredo že prav dobro in naša mladina lahko pričakuje z mirnim srcem svojo generalno skušnjo danes popoldne. Prestala jo bo dobro, sebi in svojim požrtvovalnim učiteljem v zadoščenje, malodušnežem v bodrilo, občinstvu pa v brezprimeren užitek. Nastopilo bo po včerajšnjih skušnjah sodeč 2000 — 2200 dijakov in dijakinj. Posebno učinkovit bo skupni rajalni nastop vseh dijaških oddelkov.

Popoldne so bile še zadnje skušnje dijaštva, ob 4. pa se je vršila generalna revija vojaštva. Krasna bo njihova današnja telovadna manifestacija, saj se je nudil številnim gledalcem že včeraj krasen prizor. Bila je še samo skušnja, a vse je šlo brezhibno. Impozantna in nepozabna slika je že nastop te velike mase ravno 2500 jih je. Tudi vaje same, učinkovite kombinacije s puškami z nasajenimi bajoneti, so šle že tako dobro, da bi bila današnja skušnja lahko mirno odpadla. Oduševljenih ovacij zato kar ni hotelo biti konca.

Med vojaškimi telovadci, ki so se vsi javili prostovoljno in so v velikem delu Sokoli v vojaški službi, so zastopane, kakor smo že včeraj poročali, vse formacije četrte armije. Vodstvo je v rokah g. majorja Milivojevića, posamezne oddelke, ki štejejo po 50 — 100 fantov, pa so izvežbali njihovi častniki, ki so tudi prostovoljno iz ljubezni do lepe sokolske misli, prevzeli svojo ne baš lahko nalogo. Uverjeni smo, da bo današnji dan najlepšo plačilo za njihov trud. Vojaki so nastavljeni po raznih ljubljanskih vojašnicah. Kamor pridejo, naredijo s svojim simpatičnim nastopom najlepši vtis. Kako z veseljem so na primer Trnovčani ogledovali včeraj zjutraj močno četo, ki je korakala iz trnovske vojašnice na zletišče prepevajoč pri tem oživljajočo popevko «Pozdravljena Slovenija», prirejeno nalašč za ta dan. Srbi in Hrvatje, ki so jo prepevali, ne poznajo separatistične in hegemonistične politike. Vojaki so Jugoslavije!

Tudi dijaki so se po svojih priprostih, a snažnih zasilnih prenočiščih že udomačili. Tudi po «menažo» hodijo prav zadovoljni in celo gospodične niso prav nič nevolne, da si morajo postreči same in jesti z nepogrnjenih lesenih miz. Seveda pa tudi ni čudno, da jim gre hrana dobro v tek, saj morajo biti ves dan na nogah, tako da imajo za sebe prav malo prostega časa. Organizacija dijaškega nastopa je v rokah br. Bajžlja, ki mu stoji ob strani požrtvovalni štab naših telovadnih učiteljev.

Opozarjamo Ljubljančane še enkrat na popoldanski nastop. Žal bo vsakemu, ki bo zamudil užitek, kakršen se nam ne bo nudil tako kmalu zopet. Manifestacija vojaškega Sokolstva bo tem pomembnejša, ker je dobil Savez včeraj obvestilo, da bo prisostvoval tudi naš kralj.

Izkoriščevalci uradniške bede.

Uradnik nam piše:

Ljubljanske «Jugoslavije» danes nihče več ne smatra za resno. V svoji razbesnelosti ta list zlorablja vsako resno zadevo za partizansko eksploatacijo. Naravno, čeravno žalostno je, da smo tudi mi uradniki, odnosno naša beda in naša stremljenja temu brezvestnemu listu le objekt revolverskega izkoriščanja. Dobro bi bilo pokazati podrobno, kako neženirano prezira «Jugoslavija» dejstva, s kakšno naivno brezskrbnostjo skače preko vsega, kar je, da bi svoje demagogične fraze predstavila neukim ljudem kot resne, upoštevanja vredne misli. Edino opravičilo zanjo je morda to, da ponavadi piše o javnih in državnih poslih brez vsakega znanja — pravi politični analfabeti. Tako čitam njen ogorčen protest proti očitku, da oopzicija zavlačuje nujno rešitev pragmatike, češ, to je grda laž. Pa že v drugem stavku piše «Jugoslavija», da je rešitev pragmatike po Zakonodajnem odboru površna in nepravilna rešitev in da se temu odboru pragmatika ne more zaupati. Kdor količkaj pozna parlamentarno tehniko, vé, da je pot Zakonodajnega odbora edina kratka pot, takozvani redni postopek, po katerem pride zakonski predlog najprvo pred plenum, ki izbere za razpravo šele poseben odbor, nato v ta odbor (ki ne more biti ne slabši ne boljši od Zakonodajnega), po podrobni razpravi v odboru drugič v plenum parlamenta, kjer se vrši generalna debata, nato v specijalno debato in končno šele v definitivno glasovanje. Redni postopek je glasovno najmanj petkrat tako obširen, kakor skrajšani ali konkretno povedano: če bi šla pragmatika v vedno parlamentarno debato — o novem letu še vedno ne bo gotova. Ker se je vlada v pravilnem razumevanju položaja in v popolnem soglasju z enodušno željo uradniških organizacij odločila za skrajšani postopek, proglaša «Jugoslavija» — demokrate za sovražnike uradništva! Če bi se bilo zgodilo narobe in bi se bila vlada izrekla za redni postopek — zopet bi bili demokrati sovražniki. Jutri bo morda «Jugoslavija» obtožila demokrate, da so oni krivi, ker se končna redakcija pragmatike že ni izvršila pred meseci, predno so uradniške organizacije o njej izrekle svojo besedo in predložile svoje spreminjevalne predloge.

Uradniška beda je temu listu in ljudem, ki vanj pišejo hujskajoče članke, le v toliko predmet zanimanja, kolikor se da zlorabiti — proti demokratom. Toda nobene fraze ne morejo spraviti s sveta dejstva, da je inicijativa in resna pomoč za uradništvo bila vedno le pri demokratih. Vprašajmo po redu vse naše organizacije in predvsem našo centralo, na koga so se vedno obračali, kadar je bilo treba doseči pozitivne uspehe za uradnike, kdo so bili tisti in so navzlic vsemu hujskanju ostali, ki za uradniške deputacije niso imeli na razpolago praznih fraz, pač pa konkretne predloge, resna dejanja? Od koga pričakujejo uradniške organizacije vedno največ razumevanja za svoja stremljenja? Kateri poslanci so v težkih prilikah z neumornim zbiranjem gradiva, sestavljanjem izvedljivih predlogov in ne z nebotičnimi gestami dosegli za državne nameščence uspehe? Ali ste že videli klerikalce ali gg. Deržiča, Brandnerja delati kaj drugega, nego govoriti na shodih (sto govorov za groš) in se blamirati v parlamentu (sto blamaž za knof)? Ali so ti gospodje z realnim, konkretnim delom, v trajnem sotrudništvu z organizacijami izvršili le stotino onega nesebičnega dela, ki ga je storil n. pr. poslanec Reisner?

Le s kolom po demokratih, kadar ga polomi kak zemljoradnik ali klerikalec, ako se blamira v skupščini gospod Deržič ali Brandner in s kolom po pameti slovenskega uradnika, da se odreče svojih edinih močnih zaščitnikov — velike demokratske stranke. Kadar bodo reševali uradniško vprašanje oče Stanovnik, gospod Žebot in gospod Brandner — takrat bomo v resničnem raju.

G. L.

Razstava za zgradbo malih stanovanj v Mariboru.

Maribor se je odločil, da svoji pokrajinski obrtni razstavi priključi tudi posebno razstavo načrtov in modelov zlasti za zgradbo malih stanovanj. Prvotno je bila taka razstava mišljena samo za mariborsko okrožje, zdaj se je ustrezajoč željam vnanjih podjetnikov sklenilo ta oddelek razstave razširiti na splošno. Pričakuje se posebno častna udeležba tudi iz Kranjske in Hrvatske. Zanimivo je, da se je takoj, čim se je ta ideja neobvezno razširila v javnosti iz inozemstva priglasilo nad 10 prvovrstnih podjetij, nekatera že s predloženimi vzorci iz najnovejše arhitekture. Za letos bi bila to le prva taka poskusna razstava. Za prihodnje leto pa se namerava že spomladi prirediti v velikem obsegu specijelno gradbena razstava najbrže na prostoru velikega «Ljudskega vrta». Že zato in dalje ker se ob tej priliki vrši tudi anketa «Gradbene akcije za Maribor», bi bilo ne le v interesu naših podjetij nego tudi v interesu splošnosti nujno želeti, da se te razstave vsaj z načrti udeleži čim največ naših in hrvatskih po možnosti tudi srbskih gradbenih podjetij. Ker je čas že kratko odmerjen, in ker treba ugotoviti za večjo udeležbo eventuelno tudi večji razstavni prostor (projektiran za ta slučaj je vrt nasproti glavnemu kolodvoru) je nujno potrebno, da se interesenti takoj priglase *«Razstavnemu odboru pokrajinske obrtne razstave v Mariboru»*, nakar dobe prijavnice in natančnejše pogoje. Za načrte in modele je določeno merilo 1 : 25 oziroma za male stavbe in materijal 1 : 16.

— **Češkoslovaško posojilo Avstriji.** Pogajanja med češkoslovaškim finančnim ministrom Novakom in avstrijskim finančnim ministrom Segurjem so se končala s sporazumom glede dela posojila, ki ga je Češkoslovaška svoj čas dovolila Avstriji, a ga še ni izplačala. Minister Segur je pred odhodom izjavil uredniku «Prager Tagblatta», da je bil praktičen rezultat pogajanj ta, da bo Češkoslovaška plačala Avstriji 260 milijonov češkoslovaških kron v kratkoročnih menicah, tako da bo celo češkoslovaško posojilo 500 milijonov plačano Avstriji še tekom tekočega meseca.

Invalidi v Sloveniji.

V Sloveniji je 11.782 invalidov. — Največ v starosti od 25—30 let. — Z italijanske fronte jih je 5784. — Nemcev je sorazmerno enkrat manj, kot Slovencev. — Med invalidi je le 2·5 % analfabetov.

Za mednarodni kongres invalidov, ki se vrši to jesen pri nas v Jugoslaviji, pripravlja ministrstvo socijalne politike gradivo o stanju našega invalidskega vprašanja. To vprašanje je velike važnosti ter je nameravana publikacija ne le zanimiva za socijologa, temveč zasluži, da se zanjo zanimajo tudi široki sloji prebivalstva. Reči moramo, da se je pri nas za invalide že mnogo napravilo, široka javnost pa gotovo zavzame še pravičnejše stališče napram invalidom, če bo točnejše informirana o tem vprašanju. Podatki, ki jih v naslednjem podajamo, se tičejo področja pokrajinske uprave v Ljubljani.

Na tem ozemlju je 11.782 invalidov, med katerimi je 155 častnikov.

Po narodnosti je 11.362 Slovencev, 66 Srbohrvatov, 4 Čehi, 1 Poljak, 230 Nemcev, 2 Laha in 117 Madžarov. Zanimiva je ugotovitev, da je odstotek Nemcev med invalidi manjši, kot njihov odstotek od celokupnega prebivalstva. Dočim pride namreč med Slovenci približno na vsakih 50 oseb moškega spola po en invalid, pride pri Nemcih šele na vsakih 100 moških.

Izmed bojišč, na katerih so bili invalidi ranjeni ali so zboleli, nam kaže največje število italijanska fronta, za njo sledi Galicija in Rusija. Naši dobrovoljci so izkazani v Dobrudži, na solunski fronti ter na Koroškem. Vsekakor je zelo podučna sledeča razpredelnica: Dansko - ruska vojna leta 1864. 3, avstrijsko - italijanska vojna l. 1866. 5 avstrijsko - ruska vojna leta 1866. 16, okupacija Bosne leta 1878. 11; svetovna vojna, bojišče v Dobrudži 2, Franciji 15, Galiciji 3856, Italiji 5784, Romuniji 115, Rusiji 617, Srbiji 376, solunska fronta 4, v Turčiji 2, v vjetništvu 314, na morju 13, v zaledju 823, na Koroškem 65.

Tekom svetovne vojne so nosile vojaško čepico dve, včasih celo tri generacije v enem samem oddelku. To vidimo tudi v izkazu starosti invalidov:

Vojnih invalidov imamo v Sloveniji 37 v starosti 22 let, 211 v starosti 23 let, 387 v starosti 24 let, 573 v starosti 25 let, 3150 v starosti 25—30 let, 2225 v starosti 31—35 let, 1686 v starosti 36—40 let, 1566 v starosti 41 do 45 let, 1353 v starosti 46—50 let, 495 v starosti 51—60 let.

Po stanu je 6835 invalidov oženjenih, 58 vdovcev in 4889 samcev. Invalidi imajo 16.952 dece, od katere vzdržujejo sami 15.424. Nadalje vzdržujejo še 20 babic, 141 očetov, 222 mater, 12 bratov in 28 sester. Število invalidov, ki se ne morejo preživljati od svojega dela, znaša 797.

V državno službo je bilo sprejetih okoli 500 invalidov in v privatne službe okoli 120. Invalidi so dobivali od države tudi podpore v novcu (dosedaj 334.000 Din), orodje v svrho izvrševanja samostojnega poklica, brezobrestna posojila (516.000 Din); obleko je prejelo 4208 invalidov.

Analfabetov je med invalidi zelo malo (281), samo piše jih 15, samo bere 25.

Politične beležke

+ **Sestanek Pašića z dr. Benešem.** Ministrski predsednik gosp. Nikola Pašić odpotuje prihodnje dni v češkoslovaško kopališče Marijine Lazni, kjer ostane približno mesec dni. Za časa svojega boravka na Češkem se sestane gosp. Pašić s predsednikom češkoslovaške republike gosp. Masarykom in ministrskim predsednikom Benešem. V tej zadevi je konferiral te dni češkoslovaški poslanik gosp. Kalina z ministrskim predsednikom Pašićem.

+ **Uradniška pragmatika in opozicija.** Poročali smo že, da je opozicija proti temu, da bi se službena pragmatika reševala po skrajšanem postopanju, kar bi tudi trpelo najmanj 20 dni. Včerajšnja «Bankoslavija» to potrjuje in se izreka za dolgotrajno postopanje kakor smo ga imeli n. pr. pri proračunu. Ako bi klerikalni in narodno - socijalni poslanci tudi pri debati o službeni pragmatiki toliko govorili kot so pri proračunski debati, bi regulacije plač še ob novem letu ne bilo. Tem gospodom je očividno samo za to, da bi mogli govoriti, siromaki pa naj še mesece in mesece čakajo.

+ **Komisija za ureditev odnošajev z Vatikanom.** Ministrstvo za vere je sporazumno z zunanjim ministrstvom imenovalo v svrho ureditve odnošajev z Vatikanom posebno komisijo, v kateri so poleg obeh imenovanih ministrov tudi Marko Gjurišić, Jovan Jovanović, Mitrović, dr. Lorinović in škofje dr. Aksamović, dr. Jeglič in dr. Uccellini.

+ **Nezgoda radićevskega emisarja v Ameriki.** Poročali smo nedavno, da je bil v Ameriki aretiran Radićev emisar dr. Kežman. O zadevi je prispelo sedaj iz Washingtona zanimivo poročilo. Ko je dr. Kežman prispel v Ameriko, ga je ameriška oblast zadržala v New Yorku, ker je bilo število izseljenikov, ki je bilo določeno za Jugoslavijo, že izčrpano. Kljub temu je predsednik Hrvatske republikanske lige, pop Krmpotić izposloval Kežmanu dovoljenje za bivanje v Ameriki, zatrjujoč, da Kežman prihaja kot duhovnik, a ne kot emigrant. Hrvatska ima nalogo, da zbira denar za propagando republikanske lige, prebitki pa se pošiljajo Radiću za politične svrhe. Ko je bil na ameriških tleh, pričel je Kežman bolj ševiško propagando, vsled česar je bil povodom neke skupščine dne 1. julija po ameriški oblasti aretiran. Radićev misijonar Kežman se nahaja še vedno v zaporu.

DANES

ob 3. popoldne povorka dijaštva, vojaštva in Sokolstva v kroju izpred Mestnega doma na zletno telovadišče. Ob 4. uri velika javna telovadba. Po telovadbi velika ljudska veselica pod Tivolijem. Na vzporedu pevski nastopi, godba, akademije itd. Vdeležite se teh prireditev v čim večjem številu.

Po svetu

— **Hleb kruha** bo stal na Dunaju prihodnji teden — 2490 kron.

— **Zopet nameravan atentat na Poincareja?** V Quimperu so te dni aretirali človeka, ki je pri zaslišanju priznal, da je anarhist in v zvezi z elementi, ki sedaj zopet preže v Parizu na priliko za atentat na Poincareja.

— **Deficit v ruskem proračunu.** Dohodki v sovjetskem proračunu znašajo 360.302 milijard rubljev, izdatki pa 760.056 milijard rubljev. Samo izdatki za vojsko so proračunjeni na 75.753 milijard rubljev.

— **Avstralski parlament** je 3. t. m. ratificiral washingtonski dogovor o razorožitvi.

— **Fašisti zahtevajo od vlade,** kakor proglaša njihov komandant Mussolini v svojem glavnem glasilu «Popolo d' Italia», da odpusti iz službe vse železničarje in poštne uslužbence, ki so stavkali.

— **Poplava nemških trgovin s kupci** je povzročilo katastrofalno padanje marke. Vsak se hoče v strahu pred še večjo draginjo preskrbeti s kolikor mogoče velikimi zalogami blaga. Mnogo trgovin so morali zapreti, ker so že popolnoma razprodane.

Prosveta

Dramsko gledališče: Danes ob 20. uri dramska predstava na čast dijaštvu in vojaštvu ob znižanih cenah. Igra se drama «Razvalina življenja».

Narodna Galerija. Opozarjamo občinstvo na preurejeno in pomnoženo razstavo Narodne Galerije v Kresiji, ki se z današnjim dnem zopet odpre občinstvu vsako nedeljo od 10. do 1. ure in ob četrtkih od 2. do 4. ure. Razstavo vsebuje poglavitno ali vsaj značilno najboljša dela naših slovenskih slikarjev od Šubicev do današnjih. Opozarjamo tudi na historično razstavo, ki se otvori za vsesokolski zlet dne 12. avgusta v obrtni šoli. Razstava, ki je velezanimiva, bo odprta samo 9 dni.

«Zvonček», list s podobami za slovensko mladino, letnik 23., julij 1922. Priznati treba, da se «Zvonček» zopet lepo razvija in znova vidno napreduje. Vemo, da imamo redke dobre sodelavce na polju mladinskega slovstva. A uredništvo zna pridobivati najboljše dopisnike ter stori zlasti v ilustrativnem oziru res vse, kar je v naših razmerah mogoče. Poslednja številka prinaša lepi sliki kraljice Marije in kralja Aleksandra, prav dobre ilustracije k Vandotovi planinski pripovedki «Kekec na volčji sledi», fotografijo Suvobora na Bledu in portré generala R. Maistra. Proza je dobra, pesmi za silo. Dobra misel je, prinašati v notah slovenske najpopularnejše domoljubne pesmi. «Zvonček» torej toplo priporočamo.

Nova O. Nedbahova opera. Oskar Nedbah, odlični češki skladatelj in dirigent, je uglasbil novo komično opero «Kmet Jakob». Besedilo je napisal po Lope de Vega češki trgovinski minister L. Novak.

Sokolstvo

Bratje Sokoli!

Pozivamo vse brate v kroju, da se danes sigurno udeleže pohoda vojaštva in dijaštva na telovadišče. Odhod ob 3. popoldne izpred Mestnega doma. Zbiranje pol ure popreje na Krekovem trgu. — Starešinstvo JSS.

Poziv vsem starejšim bratom. Za rediteljsko službo na telovadišču potrebujemo še večje število bratov, zlasti onih, ki so ob delovnih dneh prosti. Bratje, ki hočejo sodelovati v zletnih dneh, t. j. od 11. do 15. t. m. v tej službi, se naj javijo vsak dan od 2. do 6. ure v pisarni rediteljskega odseka na zletnem telovadišču, severni vhod. — Istočasno pozivljamo vse one brate, ki so bili v službi reditelјev dne 23. julija in do danes niso vrnili rediteljskih trakov, da se v istih dneh zglasijo v pisarni rediteljskega odseka ali pa trakove vrnejo.

Vozovna in avtomobilom. Dovoz na telovadišče je dovoljen vozovom in avtomobilom samo po Linhartovi ulici. Vozi se po obstoječih policijskih naredbah samo po levi strani. Hitra vožnja in prehitevanje je najstrožje prepovedano.

Ljubljanski Sokol ponovno opozarja svoje članstvo, naj si še pravočasno preskrbi članske legitimacije, društvene in zletne znake in naj čimpreje poravna zaostalo članarino. Pred vsesokolskim zletom društveni sluga ne bo pobiral članarine po domovih. Naj članstvo upošteva člen 7. točko c, društvenih pravil, glasom katere preneha biti član društva oni, ki že za pol leta ni plačal svojih prispevkov. Statistični odsek posluje vsak dan od 18. do 20. ure, opozarja pa članstvo, da se od četrtka dne 10. avgusta dalje pa do vštevšega 16. avgusta ne bo uradovalo. Ne pošiljajte po društvene legitimacije in znake drugih oseb, ker mora vsakdo reverz o prejemu znaka podpisati lastnoročno. Zletne legitimacije za naraščaj in deco bodo izdajali njih vaditelji. Društvo ima v zalogi tudi zletne razglednice. Bratje! Sestre! Poslužujte se jih pri dopisovanju. — Zdravo!

Ljubljanski Sokol. Vsi bratje, ki se hočejo o kroju udeležiti vsesokolskega zleta, naj pridejo vsaj k poslednji vežbi redovnih vaj v torek dne 8. avgusta od sedmih zvečer na letnem telovadišču pod Tivolijem, da prejmejo od brata načelnika potrdilo, brez katerega ne bo nihče pripuščen k sprevodu.

Sport

Svoboda (Ljubljana) : Kombinirano moštvo bolničarske čete D. D. O. in Dravskega art. polka 5 : 0 (2 : 0)

Menda je bilo včeraj prvič pri nas, da je vojaško nogometno moštvo nastopilo proti enemu naših domačih nogometnih klubov. Ideja je vsekakor hvalevredna. Kakor so naši Sokoli stopili v zvezo z našimi vojaki, naj store isto naši sportniki. Spominjamo se še nogometnih tekem med vojaškimi moštvi pri zadnjem sportnem tednu in reči moramo, da se opaža pri naših nogometaših-vojakih precejšnji napredek. Treba bo seveda še mnogo in predvsem sistematičnega treninga, da bodo vojaki lahko uspešno konkurirali z našimi klubi. Toda začetek je tu in dobra volja, kakor se vidi na manjka. Svoboda ni imela pretežke naloge pridobiti si zmago, ki bi bila lahko še večja, ako ne bi bil golman-vojak razmeroma izredno dober. Kaže mnogo ambicije in talenta. Obramba vojaškega moštva je bila slabša. Sicer se je pa precej razlikovala od drugih, ki so vsi pokazali veliko požrtvovalnost, njihovo srednje krilo, ki je v drugi polovici prešlo v napad. Radi tega poraza naših vojakom seveda nikakor ni treba vreči puške v koruzo. Moči so dobre in z vztrajnim delom bodo mogli doseči polagoma vse lepše rezultate.

•

SSK. Maribor : SK Primorje. V nedeljo, dne 6. t. m. igra SSK Maribor proti SK Primorje otvoritveno tekmo na novozgrajenem igrišču za artilerijsko vojašnico ob Dunajski cesti. Kakor znano, se nahaja SSK Maribor v izborni formi, saj je premagal pred kratkim nogometnega prvaka Koroške Kaca iz Celovca v razmerju 4 : 2. Pa tudi Primorje nastopi v izpremenjeni postavi, posebno v napadalni vrsti. Z ozirom na to se bo nudil občinstvu res lep športni užitek. Obenem je to trening-tekma SK Primorja, ki igra dne 11. in 12. avgusta ob priliki svečanostne otvoritve nogometnega in lahkoatletskega igrišča, ki bodo eno najlepših v Sloveniji, proti kombiniranemu moštvu Hašk-Concordia iz Zagreba. — Pričetek tekme ob 18. (6. popoldne).

Rudolfshügel (Dunaj) : Concordia (Zagreb). Včerajšnja tekma v Zagrebu se končala 2 : 0 za Rudolfshügel.

Šah

Prva partija našega šahovskega mojstra drja. Vidmarja na mednarodnem šahovskem turnirju v Londonu.

Danes lahko objavimo natančni potek prve partije, ki jo je naš šahovski mojster dr. Vidmar igral na londonskem mednarodnem šahovskem turnirju. Igra je v prvem krožku od obeh nasprotnikov korektno in nad vse previdno ter je končala že s 24. potezo ob popolnoma enakem stanju obeh delov z remijem.

Ruska igra.

Beli: G. Maróczy. — Črni: Dr. M. Vidmar.

1.	e2 — e4	e7 — e5
2.	Sg1 — f3	Sg8 — f6
3.	Sf3 — e5 :	d7 — d6
4.	Se5 — f3	Sf6 — e4 :
5.	d2 — d3	Se4 — f6
6.	d3 — d4	d6 — d5
7.	Lf1 — d3	Lf8 — d6
8.	0 — 0	0 — 0
9.	Lc1 — g5	Lc8 — g4
10.	Sb1 — d2	Sb8 — d7
11.	c2 — c3	c7 — c6
12.	Dd1 — c2	Dd8 — c7
13.	Tf1 — e1	Tf8 — e8
14.	Lg5 — h4	Lg4 — h5
15.	Lh4 — g3	Lh5 — g6
16.	Ld3 — g6 :	h7 — g6 :
17.	Te1 — e8	Ta8 — e8 :
18.	Ta1 — e1	Te8 — e1
19.	Sf3 — e1 :	Ld6 — g3
20.	h2 — g3 :	Dc7 — b6
21.	Se1 — d3	Sf6 — e4
22.	Sd2 — e4 :	d5 — e4 :
23.	Sd3 — c5	Sd7 — e5 :
24.	d4 — e5 :	Db6 — e5 :

remis.

Ravnovesje je popolno in odločitev v prid eni ali drugi stranki se nikakor ni mogla pričakovati od nadaljevanja partije. Igralca sta jo torej upravičeno prekinila kot neodločeno.

Nasprotnik drja. Vidmarja, g. Maroczy, je prvi madžarski šahovski mojster, zmagovalec v neštetih manjših in tudi največjih mednarodnih turnirjih in svoj čas najnevarnejši in najresnejši tekmec drja. Emanuela Laskerja, ki mu je lani v težkem boju iztrgal svetovno prvenstvo Kubanec Raoul José Capablanca po 4 zmagah in 10 partij, ki so končale remis. Ali bo Capablanca tudi v londonskem turnirju vzdržal prvenstvo? Težko in tudi nehvaležno bi bilo prorokovanje v tako zgodnjem stadiju turnirja in vendar si upamo s precejšnjo gotovostjo trditi, da bodo Capablanci ostro za petami Aljošin, Rubinstein, Bogoljubov in — ne kot zadnji — naš Vidmar.

V kolikor so zanesljive do sedaj naše s turnirja došle vesti je stanje po tretjem krožku nastopno: Aljošin, Bogoljubov in Capablanca po 3 (zmage), Reti, Rubinstein in dr. Vidmar po 2 in pol (2 zmagi, 1 remis), dr. Tartakower 1 in pol, Alkins (1), Euwe in Borowsky po 1. —

O turnirju poročajo vsi londonski listi zelo obširno. Došlim udeležencem sta se doslej priredila dva banketa, sprejela sta jih med drugimi finančni minister in westminsterski župan. Organizacija prireditve je briljantna, gostoljubnost sijajna in nepopisna.

Vsesokolski zlet

Prireditve na slavnostne dni

ČETRTEK, DNE 10. AVGUSTA.

Prihod mednarodnih tekmovalcev.

Seja sodnikov in sodnic za tekmo JSS. ob ½20. uri.

Ob 20. *koncert vojaške godbe* na čast mednarodnim tekmovalcem na vrtu hotela «Tivoli».

PETEK, DNE 11. AVGUSTA.

Ob 6. *tekma članic* društev JSS.
„ 8. začetek *VII. mednarodne telovadne tekme* na zletišču.
„ 20. v opernem gledališču *«Prodana nevesta»*.
„ 20. v dramskem gledališču *«Pohujšanje v dolini Št. Florijanski»*.

SOBOTA, DNE 12. AVGUSTA.

Prihod gostov in jugoslovenskega Sokolstva.

Ob 6. *tekma članov* društev JSS.
„ 8. nadaljevanje *mednarodne tekme.*

Prireditve.

(Začetek ob 20. uri.)

Pozdravni večer mednarodnim tekmovalcem na vrtu Kazine.

V opernem gledališču *«Boris Godunov»*.

V dramskem gledališču *«Golgota»*.

V dvorani hotela «Union» *sinfonični koncert Sredočeške filharmonije* iz Kladna.

V Filharmoniji (Kongresni trg) *koncert pevskega društva «Slavec»*.

V dvorani Narodnega doma: *Akademija «Bratstva»* na čast češkemu Sokolstvu.

Na slavnostnem prostoru (letno telovadišče Sokola v Ljubljani) v Tivoliju *koncert godbe in pevskega zbora Zveze jugoslovenskih železničarjev.* Ljudska zabava.

Na trgu Tabor *koncert orkestra Sokola I.*

Na vrtu hotela «Tivoli» *koncert vojaške godbe Dravske divizije.*

NEDELJA, DNE 13. AVGUSTA.

Dopoldne.

Ob 5.45 pričetek *uvrščanja članov in članic* za izkušnje v oblačilnicah.
„ 7. *izkušnje* za proste vaje članov in članic.
„ 9. *izkušnje* za proste vaje članov ČOS.
„ 9. *izkušnje za nastop žup JSS.* in za *Naprej.*
„ 9. *pohod Sokolov* izpred Narodnega doma na *grob prvega staroste br. dr. Ivana Oražna.*
„ 9.45 *izkušnje za skupine ČOS.*
„ 10. *izkušnje za hkratne vaje na bradljah ČOS.*
„ 10.30 *matineja v opernem gledališču:* Slavnostni prolog, operna in koncertna pevka sestra Pavla Lovšetova, koncertna pianistinja gospa Dana Kobler-Golijeva, kvartet dr. Kozine.
„ 10.30 *matineja v dvorani Filharmoničnega društva,* Kongresni trg: operna in koncertna pevka ga. Vilma de Thiery-Kavčnikova in vokalni kvartet «Primorje.
„ 11. *izkušnje za vaje s kiji* članic ČOS.
„ 11.30 *promenadni koncert* Sredočeške filharmonije iz Kladna *v Zvezdi.*
„ 11.30 *promenadni koncert* na slavnostnem prostoru *v Tivoliju* godbe Jugoslovenskih železničarjev.

Popoldne.

Ob 15. *javna telovadba:*
1. proste vaje članov,
2. proste vaje članic,
3. vaje gostov,
4. vaje ČOS. na bradljah,
5. proste vaje članic ČOS. s kiji,
6. proste vaje članov ČOS,
7. a) vaje vrst članov na orodju, b) nastop žup JSS.,
8. «Naprej».

Večerne prireditve.

(Začetek ob 20. uri.)

V dramskem gledališču *«Deseti brat»*. Igra Št. Jakobski gledališki oder.

V opernem gledališču *koncertni in plesni večer* umetniške plesalke Marije Ježkove iz Prage in koncertne pevke gdč. Ljubice Sfiligojeve.

V dvorani hotela «Union» *koncert jugoslovenskih narodnih pesmi* pevskega zbora društva «Ljubljanski zvon».

V dvorani Filharmoničnega društva, Kongresni trg *koncert kvarteta prof.* Kozine.

Na vrtu Narodnega doma *koncert oddelka Sredočeške filharmonije.*

Na slavnostnem prostoru (letno telovadišče Sokola v Ljubljani) v Tivoliju *telovadna akademija* gostov in društev JSS.

Na vrtu hotela «Tivoli» *koncert vojaške godbe* Dravske divizije.

Na trgu Tabor *koncert orkestra Sokola I.* Petje društvenega zbora.

Pozdravni večer starešinstva reprezentanci gostov v dvorani Kazine. Po pozdravnem večeru koncert vojaške godbe na kazinskem vrtu. Začetek pozdravnega večera ob 21.

PONEDELJEK, DNE 14. AVGUSTA.

Dopoldne.

Ob 6. proste in posebne *tekme JSS.*
„ 7. *izkušnje vojakov.*
„ 8. *zajutrkovalni koncert* na slavnostnem prostoru v Tivoliju.
„ 9. *izkušnje naraščaja.*
„ 11.30 *promenadni koncert* Sredočeške filharmonije iz Kladna v Zvezdi.

Popoldne.

Ob 15. *javna telovadba:*
1. vaje vojakov s puškami,
2. vaje čeških vojakov,
3. vaje moškega naraščaja,
4. vaje ženskega naraščaja,
5. vaje gojencev podoficirske šole v Zagrebu,
6. vaje mornarjev z vesli.

Večerne prireditve.

(Začetek ob 19.30.)

V opernem gledališču *«Prodana nevesta»*.

V dramskem gledališču *«Jugana, vila najmlajša»* in *«Knez Semberijski»*.

V dvorani hotel «Union» *koncert Glasbene Matice* v Ljubljani.

V dvorani Filharmoničnega društva *koncert pevskega zbora «Zveze jugoslovenskih železničarjev»*.

Na vrtu Narodnega doma *koncert oddelka Sredočeške filharmonije iz Kladna.*

Na vrtu Kazine *koncert vojaške godbe* Dravske divizije.

Na trgu Tabor *telovadna akademija Sokola I.* s koncertom.

Na slavnostnem prostoru pod Tivolijem *telovadna akademija gostov in društev JSS. Koncert godbe Zveze jugoslovenskih železničarjev* in *vojaške godbe iz Zagreba.*

Na vrtu hotela «Tivoli» *Slovanski pozdravni večer,* koncert filharmonije iz Kladna.

Ob 22.30 *slavnostna serenada Sokolstvu na ljubljanskem gradu. Združeni zbori in fanfare.*

TOREK, DNE 15. AVGUSTA.

Dopoldne.

Ob 7.30 začetek *uvrščanja* za sprevod.
„ 8. *zbirališče narodnih noš* na slavnostnem prostoru in
„ 8. *zbirališče pevskih zborov* na dvorišču realke.
„ 8.30 slavnostni *sprevod po mestu.*

Popoldne.

Ob 14. *sprevod narodnih noš* s Kongresnega trga na zletišče.
„ 15. *javna telovadba:*
1. proste vaje članic,
2. proste vaje članov,
3. vaje gostov,
4. skupine članov ČOS.
5. vaje članic ČOS. s kiji,
6. nastop žup JSS.,
7. «Naprej»,
8. vzorne vrste na orodju ČOS. in JSS.,
9. vaje jezdnega odseka sokolskega društva v Ljubljani.

Zvečer.

Ob 20. *poslovilni večer,* združen z *veliko ljudsko veselico* na slavnostnem prostoru pod Tivolijem. *Koncert* godb in raznih pevskih zborov.
„ 21. *nastop združenih pevskih zborov.*

Sokolski vlaki

V svrho prevoza Sokolstva ob zletnih dneh v Ljubljano bodo vozili na raznih železniških progah posebni sokolski vlaki. Najvažnejša določila glede potovanja s temi vlaki so sledeča:

1.) Vsak vlak je odrejen samo za ona društva in župe, ki so označene za dotični vlak.

2.) Župe in društva se morajo iz prometnih ozirov brezpogojno voziti s sokolskimi vlaki.

3.) Potovalne legitimacije veljajo le za posebne sokolske vlake pri prevozu v Ljubljano. Legitimacije so bele in so že razposlane na podlagi prijav. Veljajo za 50%ni popust; le ako imajo še žig «Telovadec», veljajo za 75%ni popust, a *samo na državnih železnicah.*

4.) Tekmovalci in tekmovalke ter razni uradni kurirji, ki potujejo že pred sokolskim vlakom v Ljubljano, imajo popust tudi pri rednih vlakih, če se izkažejo z uradnim potrdilom društva ali župe, da potujejo na tekmo ali v druge uradne svrhe v Ljubljano.

Vlaki so sledeči:

A. PRIHODI V LJUBLJANO.

Vlak I. Niš-Ljubljana. Določen za župe *Štip, Niš, Skoplje, Zaječar* in *Kragujevac.* Odhod iz Niša dne 10. avgusta ob 17. uri. Prihod v Ljubljano dne 11. avgusta ob 16. uri 24 min.

Vlak II. Beograd-Ljubljana. Določen za župi *Beograd* in *Šabac.* Odhod iz Beograda dne 10. avgusta ob 20.10. Prihod v Ljubljano dne 11. avgusta ob 11.01.

Vlak III. Novi Sad-Ljubljana, preko Indjije. Določen za župo *Novi Sad* (razen društev Ada, Mol, Senta, Subotica, Sombor, Kula in Stara Palanka) ter za naslednja društva župe *Osijek:* Vinkovci, Vukovar, Županja, Brod na Savi, Požega, Nova Gradiška in Pletenica in končno Bos. Kobaš, Bos. Gradiška in Bos. Dubica. Odhod iz Novega Sada dne 11. avgusta ob 7.50. Prihod v Ljubljano dne 11. avgusta ob 23.20.

Vlak IV. Veliki Bečkerek-Ljubljana. Določen za župo *Bečkerek* in društva župe *Novi Sad:* Ada, Mol, Senta, Subotica, Sombor, Kula, Stara Palanka. Odhod iz Velikega Bečkereka dne 11. avgusta ob 23.50. Prihod v Ljubljano dne 12. avgusta ob 11.01.

Vlak V. Mostar-Ljubljana, preko Broda. Določen za župe *Sarajevo, Tuzla* in *Mostar* (brez društev Korčula, Velaluka in Polomje). Odhod iz Mostara dne 10. avgusta ob 23. in iz Broda dne 11. avgusta ob 22.50. Prihod v Ljubljano dne 12. avgusta ob 10.32.

Vlak VI. Zagreb drž kol.**-Ljubljana.** Določen za društva župe *Banjaluka* in za naslednja društva *zagrebške župe:* Glina, Virgin most, Petrinja, Sisak, Zagreb I. Odhod iz Zagreba dne 11. avgusta ob 17. Prihod v Ljubljano ob 23.

Vlak VII. Osijek-Zagreb-Ljubljana. Določen za župi *Osijek* in *Bjelovar* ter društva Pakrac in Ivaničgrad župe *Zagreb.* Odhod iz Osijeka dne 11. avgusta ob 21. Prihod v Ljubljano dne 12. avgusta ob 15.

Vlak VIII. Zagreb juž. kol.**-Ljubljana.** Določen za ostala društva župe *Zagreb* in društvo Zlatar. Odhod iz Zagreba juž. kol. dne 12. avgusta ob 13.20. Prihod v Ljubljano ob 17.30.

Vlak IX. Zidan most-Ljubljana. Določen za društva: Radeče, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, Medija, Litija, Šmartno in Vače. Odhod iz Zidanega mosta dne 13. avgusta ob 4. Prihod v Ljubljano ob 5.33.

Vlak X. Bakar-Ljubljana dol. kol. Določen za župi *Split* in *Šibenik* ter društva Korčula, Velaluka, Polomje, Dugaresa, Karlovac, Metlika in Gradac. Odhod iz Bakra dne 11. avgusta ob 22. Prihod v Ljubljano dol. kol. dne 12. avgusta ob 10.26.

Vlak XI. Bakar-Ljubljana dol. kol. Določen za celo župo *Rijeka* ter društva Korenica, Črnomelj, Vinica, Bojanci, Adlešiči, Semič, Ruperčvrh. Odhod iz Bakra dne 11. avgusta ob 23.30. Prihod v Ljubljano dol. kol dne 12. avgusta ob 14.30.

Vlak XII. Novo mesto-Ljubljana dol. kol. Določen za ostala društva župe *Novo mesto* in društvo Višnja gora. Odhod iz Novega mesta dne 12. avgusta ob 15.15. Prihod v Ljubljano dol. kol. ob 18.

Vlak XIII. Kočevje-Ljubljana dol. kol. Določen za ribniško okrožje župe *Ljubljana I.* Odhod iz Kočevja dne 12. avgusta ob 12. Prihod v Ljubljano ob 15.

Vlak XIV. Kamnik-Ljubljana. drž. kol. Določen za kamniško okrožje, vozi dne 13., 14., 15. avgusta ob 5. iz Kamnika. Prihod v Ljubljano ob 6. zjutraj.

Vlak XV. Celje-Ljubljana. Določen za društva župe *Celje* na savinjski progi in Celje ter Vojnik. Odhod iz Celja dne 12. avgusta ob 17.30. Prihod v Ljubljano ob 20.11.

Vlak XVI. Maribor-Ljubljana. Določen za župo *Maribor,* društva ob koroški in ljutomerski progi. Odhod iz Maribora dne 12. avgusta ob 16. Prihod v Ljubljano ob 21.

Vlak XVII. Čakovec-Ljubljana. Določen za vsa ostala društva župe *Maribor in Celje ob ptujski in glavni progi do Laškega.* Odhod iz Čakovca dne 12. avgusta ob 12. Prihod v Ljubljano ob 18.50.

Vlak XVIII. Jesenice-Ljubljana. Določen za vsa društva župe *Kranj* (razen Tržiča, Stražišča in Kranja). Odhod z Jesenic dne 13. avgusta ob 4. Prihod v Ljubljano drž. kol. ob 5.50 zjutraj.

Vlak XIX. Kranj-Ljubljana. Določen za društva Kranj, Tržič in Stražišče. Vozi dne 13., 14. in 15. avgusta ob 4. zjutraj in pride ob 5. v Ljubljano.

Prihode čeških sokolskih vlakov javimo pravočasno.

B. ODHOD VLAKOV.

Vlak I. za *Niš* dne 16. avgusta ob 17.
Vlak II. za *Beograd* dne 16. avgusta ob 10. uri.
Vlak III. za *Novi Sad* dne 16. avgusta ob 23.
Vlak IV. za *Bečkerek* dne 16. avgusta ob 15.
Vlak V. za *Mostar* dne 16. avgusta ob 19. uri.
Vlak VI. za *Zagreb* dne 16. avgusta ob 7.30.
Vlak VII. za *Osijek* dne 16. avgusta ob 3.30.
Vlak VIII. za *Zagreb* dne 16. avgusta ob 7.30.
Vlak IX. za *Zidan most* dne 15. avgusta ob 20.30.
Vlak X. za *Bakar* dne 16. avgusta ob 8.30 z dol. kol.
Vlak XI. za *Bakar* dne 16. avgusta ob 13. z dol. kol.
Vlak XII. za *Novo mesto* dne 16. in 15. avgusta z rednimi vlaki.
Vlak XIII. za *Kočevje* dne 16. avgusta z rednimi vlaki.
Vlak XV. za *Celje* dne 16. avgusta ob 2.
Vlak XVI. za *Maribor* dne 15. avgusta ob 24.
Vlak XVII. za *Čakovac* dne 16. avgusta ob 0.20.
Vlak XVIII. za *Jesenice* dne 16. avgusta z rednimi vlaki.
Vlak XIX. za *Kranj* dne 13., 14. in 15. avgusta ob 21. z drž kol.

Vsi vlaki so že *definitivno določeni, izpremembe so nemogoče.*

Zdravo!

Narodne noše na zletu

Dne 15. avgusta je za vsesokolski zlet najvažnejši. Ta dan se zbero tudi vse narodne noše, da pokažejo svetu, kako visoko ceni ves narod sokolsko delo in da s svojo lepoto in pestrostjo povečajo sijaj sokolskega zleta. Zato je Jugoslovenski Sokolski Savez odkazal narodnim nošam najbolj odlična mesta. Dolžnost naša pa je, da se vsi, ki imajo pravilno narodno nošo, zbero v Ljubljani. Spored za narodne noše je sledeči:

Dne 15. avgusta se zbero vse narodne noše do 8. ure zjutraj na slavnostnem prostoru (bivše dirkališče pri velesejmu). Vozovi pa ostanejo na potu med velesejmom in slavnostnim prostorom. Vse narodne noše se bodo tu delile v dve glavni skupini, od katerih odkoraka ena pred Narodni dom, druga pa na trg Sv. Jakoba. Pred Narodnim domom se postavi vsa skupina v polloku med Narodnim domom, Trubarjevim spomenikom in Bleiweisovo cesto, tako da ima najlepši razgled na Aleksandrovo cesto, po kateri pride sprevod Sokolstva. Skupina pri Sv. Jakobu pa se postavi na trgu tako, da ima razgled na šentjakobski most. Tudi od tu bo imela skupina najlepši razgled na sprevod.

Ko bo sokolski sprevod odkorakal mimo posamične skupine, odkoraka ta na Kongresni trg, kjer jim odkažejo reditelji prostor, ki bo zopet eden najugodnejših.

Po končanem sokolskem sprevodu je obed in se nato vse narodne noše zbero točno do pol dveh popoldne zopet na slavnostnem prostoru, od koder odkorakajo na Kongresni trg, od tam gre ob 2. uri popoldne sprevod narodnih noš samih skozi Wolfovo in Prešernovo ulico po Dunajski cesti in Linhartovi ulici na telovadišče, kjer je razhod. Na telovadišču jim je odkazana tribuna. Tudi ta prostor je prvovrsten.

Dne 15. avgusta zjutraj dobe vse narodne noše legitimacije, ki jih opravičuje do prostega vstopa k vsem prireditvam in vstopu na tribuno (telovadišče) proti vstopnini 5 Din. Pripominjamo, da mora tudi vsak Sokol tu plačati malo

---

Nedeljsko pismo

Jugoslavija bo torej propadla. Ne dnevnik ali dnevnica «Jugoslavija», ampak naša država, naša mila Jugoslavija, ali kakor se oficijelno imenuje «kraljestvo SHS.» Propadla bo. In zakaj? Zaradi lopate, zaradi ene lopate.

«Kako je to mogoče?» sprašujete vsi. Da, tako je in nič drugače, njena usoda je pisana — in zdi se — da ni rešitve. In to: zaradi lopate, zaradi ene lopate.

Vozili smo se po železnici in smo gledali na kolodvorih na dolge vrste novih vagonov, ki so ravnokar dospeli iz Nemčije. Celo lokomotive, čisto lepe, nove, črne, blesteče so stale vmes.

«Vidite,» pravi nekdo, «prej je bilo tako jamranje, da ni vagonov, zdaj jih bo pa kmalu preveč.»

«Res, že vse je zabasano,» pravi železniški uslužbenec, ki se vozi z nami. «Sami ne vemo, kam bi z njimi.»

«Ko so prišli prvi vagoni,» razlaga neki možak, «so se ljudje že jezili, češ: boste videli, pojde vse v Srbijo, mi ne bomo ničesar dobili, le poglejte saj je napisano SDŽ, t. j. srbske državne železnice. Srbi vse, mi pa nič. No, pa so se le enkrat zmotili. Zdaj jih je na menda povsod dovolj.»

«To je vendar vse eno,» pravi star očka, ki sedi v kotu in žuli pipo, «saj vagonov se tako ne more na enem mestu držati. Pa tudi če bi jih bili Srbi dobili bi bilo prav, saj je to zanje vojna odškodnina — nam pravzaprav ne gre nič, ker smo bilj v stari državi.»

Na to je nastal molk.

«Še nekaj časa, pa ne bomo več mogli naprej,» pravi žel. uslužbenec, «skoraj se vlaki ne morejo več drug drugemu izogibati.»

Nato se oglasi mož, ki je med tem molčal in gledal skozi okno.

«Pa jih na Hrvatsko pošljite!»

«Tudi tam je vse zabasano.»

«To je gospodarstvo,» pravi na to mož. »Zdaj bo zopet vse to stalo in razpadalo na progah, kakor stari prejšnji vagoni.»

«To je zato, ker imamo take ministre,» pripomni nekdo nato.

«Da, da, ko bi se bili vagonil spravili v delavnice in popravili, koliko državnega denarja bi bilo prihranjenega!»

«Ko pa nimamo menda dovolj železniških delavnic,» pravi stari očka v kotu in si briše pot s čela, kajti vročina je velika.

«Pa naj se narede, saj je že čas,» pripomni nekdo.

«Minister je zanič,» pravi njegov soseed.

Stari očka se ozre in pravi: «Sam minister tudi ne more vsemu kaj.»

«Pri nas je še precej reda — ampak na Hrvatskem — tam so na železnicah čudne razmere,» pravi mož, ki je bil menda trgovec. Nato se je oglasil mož pri oknu:

«Zato pa vam pravim, da se vse to ne bo držalo. Država bo propadla.»

Molk.

«Pravite na Hrvatskem ni reda — pa vse je proti državi. Saj to ni nič čudnega. Imamo svoje ravnateljstvo za železnice — a ne sme ničesar storiti brez dovoljenja ministrstva. Če je treba kupiti žebelj, se mora vprašati v Beograd. To so razmere!»

Molk.

«Nimamo niti lopat, da bi kurjači nalagali premog v lokomotivo. Zadnjič je imel vlak 200 minut zamude, ker je moral čakati na vlak, ki je prišel od druge strani, da mu je posodil lopato za premog. Zato vam pravim: ta država bo propadla.»

Molk.

«Pa ni bilo nikake lopate tam na kolodvoru na primer, ali kaj drugega podobnega,» vpraša stari očka.

«Ne, za to so posebne lopate. In če jo je treba kupiti, vprašaj v Beograd, minister pa ne da niti groša.»

«I, jaz bi pa magari z rokami noter nametaval, samo da bi šli naprej,» pravi stari očka z dobrovoljnim nasmehom.

«Zakaj se nam ne da, kar potrebujemo,» govori oni mož naprej. To dela centralizem. Ministri so nezmožni ljudje. Že dve novi lokomotivi, ki sta prišli iz Nemčije, sta pregoreli, ker je kurjač preveč naložil. Nastavljajo se nezmožni ljudje. Samo korupcija in protekcija. Minister pa ničesar ne ve.»

«Saj minister ne more poskušati kurjača, ali zna kuriti, ali ne; zato so drugi pri železnici.»

«Nesposobni ljudje, pravim vam. Vsakih par let bi morala biti perlustracija vagonov. Pri nas je še noben minister ni naredil.»

«Saj minister ne bo šel vagonov štet,» se posmeje žel. uslužbenec.

«Ampak minister mora vedeti, koliko ima vagonov. Zagrebška direkcija ne more delati, ker ima vezane roke. Le pomislite, če nimamo niti lopat za lokomotive.»

«To je res hudo,» pritrdi stari očka smešno.

«Na ta način nastanejo zamude in potem, pravite, na Hrvatskem ni reda. Jaz le pravim: sedanja koalicija je akcijska družba za eksploatacijo države — za nič druzega.»

Molk.

«Če bi bil jaz minister, bi pa vendar naročil takih lopat,» pravi stari očka. «pa ravnateljstvo ima menda tudi kak denar.»

«Ničesar nima — za vse je treba prositi Beograd. Zato pravim: ta država bo propadla.»

«E, ne bo tako kmalo, ne,» se tolaži stari očka, ki mu ne gre v glavo, da bi tako majhni vzroki imeli tako velike posledice. Drugi so molčali in so mislili vsak svoje.

Glede lopate je bila stvar res težka. Ako ni lopate, ne moreš naložiti premoga, če ni premoga ni ognja, če ni ognja, kotel ne vre, če kotel ne vre, lokomotiva ne vozi, če lokomotiva ne vozi, ne gre vlak, če ne gre vlak pravočasno, je nered.

Res: vse to je logično in eno izvira iz druzega. Da, lopata je torej začetek zla — in z lopato je v zvezi minister, ki ne poskrbi zanjo, kajti hrvatski in sploh noben kurjač ne more kuriti lokomotive brez lopate. Promet pa je takorekoč življenjska sila države, če ni življenjske sile, država propade — res zaradi lopate bo Jugoslavija propadla. Dokaz je torej jasen.

Zamislil sem se globoko v nezmožnost ministrov. Čemu so ti ljudje sploh na svetu? Za samo oviro.

Ko bi minister železniškemu ravnateljstvu v Zagrebu ne delal ovir, gotovo bi se našla kje kaka lopata, da bi vlak, ne imel 200 minut zamude. Zdaj pa ni lopate in je ni. Vrag vzemi takega ministra! Niti za lopate ne poskrbi in ravnateljstvu ne da niti groša kredita! Iz svojega bi kupil tisto lopato, če bi bilo treba — samo da bi bil red — ampak kje bi bil potem — izgovor?!

Res! Ko sem v mladih letih čital, da so obesili l. 1849 na Dunaju ministra Latourja, sem si mislil, da je gotovo zaslužil. Sicer še danes ne vem, kaj je pravzaprav storil — ampak ne smili se mi še danes nič. In takle naš železniški minister! Kaj zasluži drugega? Za železnice itak nima smisla — dr. Korošec je imel o tem več pojma. Na ta način propada naš promet in gospodarstvo. To pa je pogin za državo.

Včasih smo gledali vse drugače na avstrijske ministre. Zdeli so se nam vsegavedni in vsegamogočni in če je bilo kaj napačnega — so navadno drugi zakrivili. Da bi se brigali za lopate, od njih nismo zahtevali in če bi ne bilo lopat, bi bili vozili brez njih. To je bilo v tistih lepih starih časih. Sedaj je to drugače.

Gospod minister v Avstriji je pomenil vse kaj druzega. Če se je kam pokazal — je bil red. Ko je postal minister češki agrarec Prašek, ki je imel baje samo meščansko šolo, pa seveda veleposestvo — so se vsi čudili, kako je to mogoče. Pa je prestal svoje ministriranje brez velike nesreče.

Junak znane igre «Ako frak dobro pristoja» je rekel, da se minister tudi od uradnikov in drugih ljudi marsičesa nauči.

Pri nas pa imamo same take nezmožne ministre! Takoj ko smo dobili novo svojo državo, smo imeli v Ljubljani v tem žalostne izkušnje. Vsak je bil dober za ministra. Zupančič je takrat rekel, da bi si ne upal prevzeti niti ministrstva za lirično pesništvo in on vendar le nekaj o tem razume.

Ljudje so res brezvestni. Postanejo n. pr. železniški ministri, a ne poskrbe niti za lopate. Naj jih vrag vzame! Zaradi njih bo propadla naša lepa mila Jugoslavija.

Sava

vstopnino, zato tudi narodne noše ne morejo biti za telovadbo popolnoma oproščene vstopnine. Legitimacije za polovično vožnjo pa dobé vsi pravočasno ali pri sokolskem društvu svojega kraja ali pa pri dotičnem aranžerju, ki jih je priglasil.

Manifestacija sokolstva Južne Srbije

V divnem kraju Srbije, znanem pod imenom moravska dolina, se je vršil 29. in 30. julija I. zlet društev: Aleksinac, Bela Palanka, Pirot, Vranja, Kumanovo, Leskovac, Vlasotice, Prokuplje in Niš, ki tvorijo moravsko sokolsko župo s sedežem v Nišu. Moravska župa tvori središče sokolskega dela od Beograda do Gjevgjelije. Položaj moravske sokolske župe je sila važen, ker se odtod koncentrira vse delo za narodno propagando v južnih krajih. Zato je imel ta zlet za razvoj sokolske misli velik pomen.

Dne 29. julija so se zbirala v Nišu številna sokolska društva, da pokažejo uspehe svojega dosedanjega dela. Ob tej priliki je priredilo niško prebivalstvo na čast sokolstvu velik banket, na katerem je bilo sokolstvo predmet viharnih ovacij. Pri svečanem sprevodu dne 30. julija je nastopilo sokolstvo, vojska in številna množica naroda.

Pri popoldanski javni telovadbi je starosta moravske župe br. Dušan Bogunović v lepem nagovoru očrtal program in delo sokolstva v današnji dobi. Po predavanju se je pričela telovadba. Proste vaje za ljubljanski vsesokolski zlet so bile prav čedno izvajane, tudi nastop vojske je bil vzoren in viharnih ovacij, ki jih je prirejal narod armadi, ni bilo ne konca ne kraja.

Niš od dneva našega osvobojenja ni doživel svečanejšega dneva od tega sokolskega praznika. Vse prebivalstvo brez razlike političnega prepričanja je bilo navzoče. Predstavniki vojske in civilnih oblasti so izrazili svoje simpatije sokolstvu — proseč, da naj sokolstvo nadaljuje svoje delo, ker edino v tem leži prospeh narodne misli v teh obmejnih pokrajinah. Upamo, da bodo sokolski bratje iz Južne Srbije, ki se v velikem številu udeleže vsesokolskega zleta v Ljubljani, tudi pri nas predmet presrčnih ovacij.

Kulturni pregled

„Jugoslovenska Njiva“

Ta lepa revija je završila s svojo šesto številko prvo polovico letošnjega letnika. Po obsegu in vsebini je to največja revija in prinaša važne kulturne in politične članke, dober pregled in tu in tam leposlovne stvari. V 6. številki priobčuje Ivo Vojnović nekaj spominov «Iz onog dnevnika». Pesnik «Dubrovniške trilogije» je bil v začetku vojne zaprt v Šibeniku, od tam pa se je rešil v zagrebško bolnico. Zapiski v dnevniku nam kažejo njegovo duševno razpoloženje in dogodke l. 1915. — M. Vito priobčuje odlomek iz knjige «Smeh Bogova», ki bo sestavljena iz epizod, ironije in kriščečih nesoglasij vojnih let. — Albert Heller je napisal temeljito študijo: «Artizam u našoj književnosti», ki dobro osvetljuje naše najnovejše književne pojave. — Sibiricus je dovršil svojo razpravo: «Kolčak i njegov slom», ki nam zanimivo razkriva ta del ruske tragedije. Dr. Trubelka, ki kaže pri urejevanju lista svojo spretno roko, podaja spis: «Osamnaesto stoljeće o Rudju Boškoviću». — Dr. Fancev zaključuje svojo razpravo o jezuitih v Slavoniji v XVIII. stoletju. — Dr. Nagy razpravlja o «Trojnem sporazumu» (od leta 1891—1914) in pojasnjuje ozadje te evropske politične zveze. — Mirko Kus-Nikolajev se bavi z vprašanjem «Antroposofija, individuazam i nova kultura», ki je aktualno filozofsko smer naše dobe. Slede pregledi in referati. Revija stane 100 Din letno in izhaja mesečno.

„Zbornik za Pučko prosvjetu“

je začel izhajati v Zagrebu. Izdaja ga ljudsko vseučilišče v Zagrebu, ureja ga dr. Alb. Bazala. Prva številka (1—2) obsega 96 strani. V predgovoru pravijo izdajatelji, da je revija namenjena predvsem prosvetnim delavcem, da se seznanijo s prosvetnim delom pri nas in drugod. Iz diletantizma je treba preiti k vzgoji vzgojiteljev in k sistematičnemu delu. Revija bo odprta vsem, ki hočejo izpregovoriti o kakem važnem vprašanju te vrste, brez ozira na prepričanje. Priznavamo, da je bila te vrste revija že davno potrebna. Svoj čas je izdajalo akad. prosvetno društvo «Tomislav» v Varaždinu podobno revijo «Naša doba», ki pa je bila premalo razširjena. Pri nas je to vprašanje gojila svoj čas «Omladina» in učiteljsko časopisje. V Sloveniji se je na prosvetnem polju mnogo zgodilo in lani smo začeli s svojimi ljudskimi univerzami po naših mestih. Prvi naši poizkusi še niso bili na višku, treba bo delo nadaljevati in izpopolniti. Pri tem nam bo zagrebška revija dobro služila. Spominjamo se časov, ko so zagrebški profesorji predavali pri nas — morebiti bo organizacija prosvetnega dela omogočila, da se bodo predavatelji izmenjavali na ta način, da pojdejo naši preko Sotle in oni k nam. Če pa tega ne bo, bomo vsaj vsak na svoji njivi delali. Skupna revija pa bi nam nudila pregled, kaj in koliko se je kje storilo. To bo nudilo več navdušenja za delo in razna navodila. Dr. Alb. Bazala govori v članku «O ideji prosvete», kaj je glavni namen prosvetnega dela. Citirali bi lahko mnogo stavkov, ki so važni za naše skupno delo: zdi se nam predvsem važen en sam preprost stavek, ki ni nov, a je v spisu povdarjen: caritas omnia potest, ljubezen zmore vse. Na podlagi tega stavka bodo gotovo hrvatski prosvetni delavci premagali tudi one svoje in druge predsodke, ki so ovira našemu skupnemu delu. Dr. Vouk piše o popularizaciji prirodnih ved — dr. Tkalčić o muzejih kot sredstvih ljudske prosvete — itd. Zbornik bo gotovo prinašal dobre razprave, oziroma predavanja, ki bodo služila drugim za porabo. Na Češkem je nastala na ta način cela poljudno znanstvena zbirka, ki jo je izdala «Prosvetna zveza». Tak članek je n. pr. Fanceva «Prilog kulturnoj historiji Slavonije XVIII. vijeka». G. Zdenka Smrekar podaja dva češka zakona o ljudski prosveti. Dokler pri nas država sama ne uredi tega vprašanja, bo dolžnost društev, da vrše svojo dolžnost. Dr. Bazala podaja pregled ljudskega vseučilišča v Zagrebu, ki bo za nas prav poučen. Stjepan Bratković piše o srednješolskih ekstenzijah, ki so za nas posebno važne, ker ravno srednje šole lahko mnogo store na prosvetnem polju. Med pregledom o prosvetnem delu čitamo poročila o «Prosveti» v Bosni, o «Tomislavu» v Varaždinu, o «Prosvetnem Savezu» v Zagrebu. Treba bo poročil tudi od slovenske strani. «Knjige in ocene» nas seznanjajo z novimi deli. Upamo, da v «Zbornik» ni samo poskus, ampak da bo združil delavce na prosvetnem polju k velikemu skupnemu delu.

Ruske literarne najdenine. V arhivih ruske državne caristične cenzure so našli te dni več Puškinovih še neobjavljenih pesmi, dalje več novel Dostojevskega in eno komedijo Turgenjeva.

Iz življenja in sveta

V pasjih dneh

Pri nas ljudje imenujejo pasje dneve ves one dni, ki so nekoliko topleji kakor navadni poletni čas. To ni pravilno. Pasji dnevi se dajo definirati. Pričeli so pasji dnevi dne 23. julija z zgodnjim vzhodom Sirija, a končajo se dne 22. avgusta, nekoliko pred vzhodom Arktura. Rimljani so jih imenovali dies caniculares, ker Sirij pripada ozvezdju Velikega psa, ki sestoji iz 53 zvezd.

Dnevi od početka meseca julija do konca meseca avgusta spadajo med najneprijetnejše dneve vsakega leta in imenovali so jih že pred Kristovim rojstvom «pasje dneve». Ta naziv torej ni nov. V teh pasjih dneh so ljudje odhajali na letovišča. To je bila polna sezona za rimske patricije, ko so zapuščali Rim in preživljali dneve «na deželi». V znamenju Sirija je zlasti po mestih življenje neprijetno. Ljudski glas pravi, da se v tem času dogajajo samomori, upori in razni krvavi incidenti.

A kaj je ta Sirij, ki ima tak čudovit vpliv na vso prirodo? Sirij je nepremična zvezda, to je solnce, največje, najsijajnejše in najlepše solnce na našem nebu. Njegov spektrum je podoben prikazni našega solnca; sestoji iz belih razžarjenih teles, a obkrožen je z razbeljenim vzduhom, v katerem se nahaja vodik in razne kovine kot železo, natrij in drugo. Spada torej med bela solnca, dočim naše solnce spada med zlata solnca. In to naše zlato solnčece je v pravem pomenu besede le «solnčece», ker je v primeri z ogromnim Sirijem tako majhno, da bi ga poleg Sirija na nebu komaj videli. Slednjega masa je štirinajstkrat tako velika, kakor masa našega solnca. Njegova oddaljenost od zemlje znaša 570.000 nebeških metrov (en nebeški meter = daljava solnca od zemlje), a to znaša 85,,500.000,000.000 kilometrov. Njegova svetloba potrebuje skoraj devet let, da prisveti do naše zemlje, a svetloba našega solnca samo osem minut. Mi torej letos vidimo Sirija takega, kakršen je bil pred devetimi leti; in če bi danes ugasnil, bi ga mi še devet let videli na nebu.

Čudno solnce, kajne? In ni-li tedaj jasno, da s pojavom tega solnca v mesecu juliju nastopajo pasji dnevi, katerih se mi tako bojimo. Stari Grki so bili mnenja, da «žareči pogled» Sirija pomnožuje žar našega solnca. Veliko vročino in razne bolezni so pripisovali vplivu tega čudnega solnca. V srednjem veku so tako respektirali pasje dneve, da se v tej dobi ni vršila niti služba božja.

Pri nas je Sirij viden po zimi in to 1. januarja ob devetih zvečer na jugozapadni strani neba, sredi februarja ob devetih zvečer na južni strani, a 1. aprila ob devetih zvečer nizko na jugozapadni strani neba. Potem ga ne vidimo več, ker nadaljuje svojo pot za obzorjem. V drugič vzhaja pri nas koncem meseca julija, in sicer pred solncem; ne vidimo ga, ker potuje po nebu podnevi. S tem zgodnjim njegovim vzhodom se pričenjajo pasji dnevi.

To astronomsko pojasnilo pasjih dni je zanimivo, ker nam razjasnjuje «ljudske» pasje dneve in nam določno pove, kdaj se začno neznosni poletni dnevi.

Kako dolgo še?

Sloviti švedski učenjak Arrheenius, ki je izčrpno proučeval energijo sveta, je nedavno izrekel o količinah, s katerimi razpolaga naša zemlja, zelo pesimistično sodbo. Ako se njegova preračunavanja uresničijo, potem bo zemeljska energija izčrpana že v par tisoč letih. On omenja med drugim: od celotnega solnčnega žarišča prihajata na zemljo samo 2 milijardinki in še od tega se razgubita dve tretjini med zračno plastjo. V resnici torej dospeva na zemljo samo 0.53 biljonov kalorij na zemeljsko površino. Razmeroma velike energijske količine vodnega hlapenja na morju in v zraku, kakor tudi energije oblakov se ne dajo izkoristiti. Naš najvažnejši izvor energije so zaloge premoga, ki bi bile pri enakomerni porabi izčrpane v 7000 letih. Ker je pa pretežni del premoga današnji tehniki nedostopen, moramo računati, da bodo zakladi premoga izčrpani že v 2000 letih. Kot nadomestilo premoga izdaleka še ne zadoščajo energije tekočih vod, ker lahko človeštvo razpolaga samo s 4000 biljoni kalorij. V Nemčiji, Angliji in Rusiji pripada na osebo komaj 0.02 KS vodnih sil, najbolje pa stoji Islandija z 22.01 KS in za njo Norveška s 5.3 KS.

Človeštvo ima torej dovolj povoda, da prične šteditі z zemeljskimi energijami, v prvi vrsti pa se mora omejiti današnja potrata premoga. Arrhenius meni, da bo zopet prišla doba, ko bo človeštvo v pomanjkanju novih izvorov zemeljske energije primorano, naseljevati se ob sredozemskem morju, kjer solnce kot edini neposredni izvor energije nudi luč in toploto. Vsekakor pa nam, sodobnikom švedskega učenjaka, še ni potrebno si beliti glave o tej daleki bodočnosti.

Usmrtitev najbogatejšega Albanca

Te dni je bil usmrčen v Tirani radi zadnjega upora proti vladi veleposestnik in mnogokratni milijonar, Selim Petrela, ena najodličnejših in najbolj znanih osebnosti v Albaniji. Ko je upornik že stal pod vislicami, so ga vprašali, ali ima še kako željo. Prosil je, naj ga ne obesijo, češ da bi zadostovala 20letna ječa. Izrazil je tudi svoje obžalovanje, da je svoječasno deloval za odstranitev princa Wieda. A njegovi želji ni bilo ugodeno. Petrela je ponudil nato vladi, oziroma notranjemu ministru Ahmed beju, 50.000 zlatnikov, ako ga ne obesijo. Tudi ta ponudba je bila odklonjena. Rabelj se je že pripravil, da opravi svoje krvniško delo. V tem trenotku sta se pojavila pred zločincem dva finančna uradnika in mu izročila 8000 zlatnikov, ki jih je svoječasno posodil albanski vladi. Nekaj minut pozneje Selima Petrele že ni bilo več med živimi.

Romantična domovina banditov

Sicilija, dežela romantičnih banditskih dogodkov ostaja zvesta svoji tradiciji. To dokazuje zopet čudna zgodba, ki jo v «Timesu» pripoveduje njegov milanski dopisnik: Sicilijanec Turi Rapisarda, se je pred devetimi leti, ko je bil komaj devetnajstleten mladenič, stepel s karabinjerji, ki so po njegovem mnenju po krivici zaprli njegovega brata. V borbi ž njimi je Turi ubil dva orožnika. Posrečilo se mu je pobegniti v gore; skrival se je po gozdovih Etne. Čeprav je bila na njegovo glavo razpisana velika nagrada in so ga karabinjerji vztrajno zasledovali, se jim vendar ni posrečilo, dobiti ga v pest. Prebivalci so mu namreč povsod dajali zavetišče. Prebivalstvo že od nekdaj spoštuje vsakogar, ki je proglašen za brezpravnega. A tudi Rapisarda je napram prebivalstvu silno plemenit in značajen. Na lastno pest preganja razbojništvo, ki je v tamošnji pokrajini silno razpaseno. Posreduje pri vseh zadevah, skrbi za dobre odnošaje med tamošnjim prebivalstvom in ima celo pri obiteljskih sporih najvplivnejšo besedo. Med vojno je lovil dezerterje in jih prisilil, da so se vrnili k svojim polkom. Oblečen je prav dostojno, jezdi vedno na konju in v spremstvu svojih treh «adjutantov» križari po vsem okraju. Pred nekoliko tedni se je neko nedeljo vračal v družbi svojih prijateljev s plesnega večera v Piancarilli, ko ga nenadno ustavijo trije karabinjerji in ga pozovejo, da se jim uda. Njegovo spremstvo se je razletelo, Rapisarda, ki je tako ostal sam, je zmerjal svoje spremljevalce za strahopetce in se nato dal ukleniti. Seboj je nosil tri samokrese, v pasu je imel 500 patron, lovski nož in dragoceno bodalce s slonokoščenim ročajem. V zaporu ne jemlje nobene hrane. Prebivalstvo je vložilo na kralja prošnjo, naj ga pomilosti. Prošnjo je podpisalo par tisoč sicilijanskih prebivalcev.

Piparji

Da je vsak začetek težaven, morajo priznati tudi oni kadilci, ki so se lotili pipe, pa so po pričetnih slabih izkušnjah raje zopet segli po udobnejši svalčici ali pa smotki. Toda navzlic favorizaciji svalčic in smotk ima pipa še vedno obilo zvestih in strastnih ljubimcev. Za pravilno in užitno ravnanje s pipo je potrebna dolgotrajna rutina, takorekoč že piparska umetnost. Angleži so že od nekdaj najvnetejši piparji in tako je tudi Anglež John Elliot prvi podal potrebna navodila za piparje-začetnike. «Prva stvar — piše — je pipa sama. Težko je seveda o njej reči kaj splošnega, vsekako pa novinec pri nakupu prve pipe ne sme šteditі s krajcarji. Les naj bo po okusu piparja; kdor daje svetlejšemu lesu prednost, si pridobi užitek, da dobiva glavica pipe sčasoma temnejšo barvo, kar se posebno ceni in vzbuja spoštovanje do preizkušene pipe. Dobra pipa postaja namreč vedno boljša, čim dalje se je poslužujemo in zato se pravi pipar le težko loči od stare prijateljice, ki mu je v mnogih urah vedrila misli ter mu pripravljala udoben užitek. Kupujte debeloglave pipe, ker tanke so vroče in žgoče. Dno glavice napolnite s tobakom nalahno, nato pa vedno močneje, zgornja plast pa mora biti trda. Pravi pipar porabi pri zašiganju le eno vžigalico s katero enakomerno razneti gorenjo plast. Pipa ne sme postati preslabi piparji namreč vlečejo na vse pretege in puhajo kakor lokomotiva, izkušeni pa potegne samo majhno količino dima in v tem tiči daljši in pravi užitek, za katerega je pa potrebno — izkustvo. Ne strašite se, začetniki, prvih žgočih in slabostnih izkušenj: dva tedna potrpljenja ustvarjata dolga leta piparske blaženosti. Le, kdor je izkusil sam, lahko govori, kake užitke nudi pipica, ki je ob vsakem času piparjeva najzvestejša prijateljica in vedrilka.

Hotelska reklama

V Parizu se bo vršil v kratkem kongres hotelskih lastnikov Francije, Anglije, Švice, Belgije, Zedinjenih držav, Japonske, Kitajske, Danske, Nizozemske, Švedske in Češkoslovaške. Razne države, ki jih vežejo že politične pogodbe, so sklenile, da se bodo podpirale tudi na polju tzv. hotelske industrije. Izvoljen je bil komite, ki ima nalogo, da stopi v zvezo tudi s Poljsko, Grško, Norveško in celo z Argentinijo. Zanimivo je, da se od raznih odborov, ki so že bili sestavljeni, bavijo nekateri tudi z žurnalistično propagando in z inserati in sicer tako temeljito, da so bili predloženi že razni vzorci inseratov za časopise. Tako je bil predložen tudi sledeči lepak, ki ga je izdalo znamenito francosko kopališče Deauville in na sledeči nenaveden način proslavlja udobnosti, ki jih nudi svojim gostom: «Tu je dobiti vse, kar kdo poželi. Igralnice, plesišča, gledališča, umetnost in šport in posebno najkrasnejše dame Francije.» Priznati je treba, da taka reklama dosedaj ni bila običajna in zdi se, da niti francoski hoteli niso prenapolnjeni, sicer ne bi posegali po takih sredstvih.

A. M. Rennikov:

Zapiski katoliškega misijonarja

Vatikan pošilja v Rusijo več katoliških misijonarjev. Kako mislijo o tem osrečevanju Rusi, nam drastično kažejo naslednje slike, ki jih je nedavno priobčil v Beogradu izhajajoči ruski list «Novoje Vremja».

25. maja 1922.

Danes sem srečno dospel v Moskvo. Gloria in excelsis! Na poti se je dogodil čudež, ki kaže, da čuva nad menoj dobrotljiva roka božja: V Tveru je bil naš vlak napaden in vsi potniki so bili do golega okradeni; Tatovi so ukradli celo stekleničico z mlekom in cuclom dojenčku, ki pa je bil, kakor sem se prepričal, krščen po paganskem pravoslavnem obredu. Hvala bogu, da je moj veliki koš, ki je bil nabito poln bogoslovne literature v latinskem jeziku, ostal popolnoma nepoškodovan. Brezbožne roke napadalcev se niso upale dotakniti svetih tekstov in videl sem celo, kako je enega izmed tatov, ki je zgrabil pridige papeža Gregorja VII. in je začel gristi njihov usnjati hrbet, zadržal njegov tovariš; vdaril ga je po roki, da mu je sveta knjiga takoj padla na tla, in je pri tem izgovoril eno edino skoraj gotovo sveto rusko besedo: «Durak», ki ima menda veliko moč. Odnesli so mi samo razne malenkosti, 12 parov toplih nogavic, pol ducata holandskih srajc in zabojček z italijanskimi makaronami. A kaj pomenijo makarone v primeri z vznešenimi deli Tomaža Akvinskega, ki sem jih vzel s seboj! Tu se kaže prst božji, ki me je čudežno rešil iz nevarnosti. Te deum laudamus!

29. maja 1922.

Pred odhodom na deželo, kjer imam izvrševati svoje misijonsko delo, sem obiskal predstojnika pravoslavne cerkve, komisarja Trockega. Skusil sem ž njim govoriti po latinsko. Toda Trockij mi je rekel, da zna iz latinskega bogoslovnega jezika, žalibog, samo nekaj lekarniških izrazov, ki se jih je bil v mladosti naučil od svojega očeta: «Aqua destillata», «purgativum», «venena» in «natrium bicarbonicum». Vkljub temu sva se dobro razumela. Spoznal sem, da je Trockij zelo razumen človek, ki nima nikakih predsodkov, kakor jih imajo drugi ljudje pravoslavne vere. Izjavil je, da se, ker ne soglaša z obredi pravoslavja, že od mladih let sploh ni pustil krstiti, in tako ni bil v svojem življenju ne le trikrat, ampak sploh še nikoli v vodi. Na moje vprašanje, ali bi se dal krstiti od mene po katoliškem obredu, je izjavil ta razumni komisar, da bo o tem premišljal in da se da mogoče krstiti, ako sv. Oče pregovori prezidenta francoske republike, da mu pojde za botra. To bom takoj naznanil sv. Očetu. Vidim, da se mi posreči izpreobrniti mnogo ruskih pravoslavnih ljudi. Trockij je zelo prijeten družabnik, naravnost ljubezniv, in me je seznanil tudi z generalnim duhovnim otcem sovjetske federativne republike, Dzeržinskim, katerega je prosil, naj me pri mojem misijonskem delu podpira z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago. Dzeržinskij mi je dolgo prijateljsko stiskal roko, obljubil mi je vsako pomoč in me je prosil, da ga naj jutri obiščem.

30. maja 1922.

Dobil sem na pomoč oddelek za posebno duhovno službo, ki šteje 20 vojakov, oboroženih s samokresi in eno strojnico. Na vprašanje, zakaj mi bo potrebna taka oborožena straža, je odgovoril Dzeržinskij, da so nekatere verske ideje, katerim je duša preprostega ljudstva bolj pristopna pri takšnem slavnostnem mističnem spremstvu, ki spominja takoj na onostranski svet, na večnost in neskončnost. Seveda sem s tem soglašal. Sicer mi je straža zelo po volji. Spominjam se, kako je na lotiški meji neki ruski begunec, ki je primeril mojo postavo, rekel, da bi taki ljudje sploh ne smeli potovati v Rusijo, da bi s svojo zunanjostjo ne vzbujali prevelikega apetita. Ljudje mojega oddelka mi zelo ugajajo. Dzeržinskij je izjavil, da so to sami komunisti, ki so zelo naklonjeni katoličizmu, kajti v zadnjih dveh mesecih so po naredbi sovjetske vlade bili določeni za obisk cerkev in so kazali veliko zanimanje za to, kaj je pri katoliških božjih službah najdražjega in najbolj vrednega. Samo nekaj me vznemirja. Zakaj je med dvajsetimi ljudmi mojega oddelka deset Kitajcev, en častilec ognja iz Azerbejdžana, in osem pravoslavnih židov. Morebiti je papeževa avtoriteta že uplivala na te nesrečne duše. V slučaju, da bi se kdo ne pokoraval, mi je naročil Dzeržinskij, naj jim čitam paternoster. O sankta virgo! Sedaj sem na poti med divjake. Bog mi pomagaj!

3. junija 1922.

Vozimo se neprestano. S svojim oddelkom se za silo pogovorim po rusko in si pomagam z raznimi sunki, s katerimi jim razlagam razliko med pravoslavjem in katoličizmom. Nekateri iz njih že začenjajo podlegati sili mojih argumentov. Včeraj n. pr. je pravoslavni komunist, načelnik mojega oddelka, Finkelstein prosil, naj mu dam čokolade. Ko jo je dobil, je izjavil:

«Veste, da mi je zelo neprijetno, kako je to, da sam nisem prišel na to, da je treba moliti «filioque». Kar sram me je! Toda bodite brez skrbi, sodrug duhovni oče! Ko pridemo v kako vas, storim vse potrebno, kar se tiče tega «filioque». Dovolite, da si vzamem še en košček čokolade. Je zelo dobra. To je gotovo papež blagoslovil.»

Finkelstein je že skoraj cel katolik, to čutim v svojem srcu. S Kitajci gre težje. Skušam jim razlagati s pomočjo prstov, da je pravoslavna razlaga o sv. Duhu nepravilna, oni pa samo kimajo z glavami in mi kažejo na škatlje s konzerviranim mlekom. Razdal sem vsakemu izmed njih po pet konzerv. Morebiti jih to pokrepča, da me bodo bolj razumeli. To je res sancta simplicitas.

4. junija 1922.

Danes je prišel nadme «dies irae». Častilec ognja iz Azerbejdžana, mi je ponoči ukradel iz kovčeka štiri škatlice sardin. Ko sem o tem zvedel, sem se odločil, da mu bom po naredbi Dzeržinskega narekoval: paternoster!

«Paternoster,» sem začel strogo. «Qui es in coelis...»

«Hi, hi, hi, hi,» se je smejal častilec ognja in za njim so se smejali tudi Kitajci.

«Sanctificetur nomen tuum...»

Med tem je prišel Finkelstein. Odrinil me je proč, dal je častilcu ognja eno čez fizjognomijo, vzel mu je še ostale štiri škatlje sardin, spravil jih je sebi v nahrbtnik in mi je rekel prijazno, da naj bom popolnoma miren, ker sedaj si ne bo nihče več upal krasti. Zvečer je pred spanjem izjavil Finkelstein, da je takoj pripravljen sprejeti katoliško vero, ako ga naučim delati «benediktinca». Odgovoril sem mu, da žalibog nisem iz reda benediktincev, ampak frančiškan. Ubogi dečko! Videl sem, da ga je to zelo razžalostilo.

7. junija 1922.

Danes sem imel prvo pridigo. Bil sem zelo vznemirjen. Ruski narod je čudna uganka. Finkelstein je spravil skupaj nekaj kmetov, ki so mu ravno

Gospodarska vprašanja

Trboveljska premogokopna družba nekdaj in danes

V drugi polovici 19. stoletja so domačini na popolnoma preprost način začeli izkoriščati premogovne žile trboveljskega revirja. Ker pa niso razpolagali s potrebnim kapitalom, niso imeli nobenega uspeha. Leta 1873. se je osnovala pred vsem z dunajskim in francoskim kapitalom Trboveljska premogokopna družba, ki je prevzela leta 1880. tudi Zagorje in Hrastnik, leta 1881. Karpan v Istri, leta 1884. Zabukovec, Liboje, leta 1885. Kočevje, leta 1889. Laško in leta 1904. Rajhenburg. Toda novo osnovana družba se je borila v prvih desetletjih z velikimi težkočami. Razmere v premogokopih so bile silno težavne zaradi hudega pritiska plasti, nevarnosti ognja in plina. Leta in leta ni izplačala družba nobenih dividend in je bila v svrho investicij primorana večkrat povišati svojo glavnico, ki je znašala ob prevratu 24 milijonov zlatih kron. Razen tega je morala družba najeti trikrat večja posojila, večinoma v Švici in v Franciji. Z velikimi investicijami se je omogočil družbi pomemben razvoj in tehnične izpopolnitve, ki so omejile nevarnosti obrata zaradi ognja, plina in hudega pritiska. Kako velikega pomena so bile te investicije, nam kaže sedanjost. Brez trboveljskih rudnikov bi bili danes primorani, uvažati skoraj ves premog, ki je potreben za razvoj našega narodnega gospodarstva, iz inozemstva. Obžalovati je bilo le, da je prišla družba zaradi potrebnih denarnih sredstev popolnoma v tuje roke. Ali ker domačega kapitala ni bilo na razpolago, ni bilo nobene druge rešitve, če se je hotelo izkoriščati naše bogate premogovne žile. Sedež družbe je bil na Dunaju kot središču vsega gospodarskega življenja in sedež vseh centralnih oblasti bivše avstro-ogrske monarhije.

Med svetovno vojno je morala družba prekiniti svoj investicijski program in je bila deloma tudi primorana izkoriščati svoje premogokope na prav neracionalen način, samo da zadosti vladnemu in vojaškemu pritisku.

Ob prevratu je bilo približno 60 % kapitala v švicarskih in franko-švicarskih rokah. Posestniki drugih delnic so bili državljani bivše avstro-ogrske monarhije, od teh pa le neznaten del Jugoslovenov.

Takoj po prevratu je družba prosila takratno deželno vlado dovoljenja, da vodi na teritoriju naše kraljevine v dosedanjem obsegu svoje obrate naprej. To se ji je tudi dovolilo in je družba ustanovila za območje naše kraljevine reprezentanco v Ljubljani.

Pri občnem zboru leta 1919. je družba sklenila izpremeniti štatute v toliko, da se prenese sedež družbe z Dunaja v Ljubljano. Istega leta je družba kupila stavbišče v Ljubljani in je razpisala konkurenco za stavbne načrte družbenega uradnega poslopja.

Prenos sedeža družbe iz Avstrije v Jugoslavijo je naletel na velike težkoče. Avstrijska vlada se je postavila na stališče, da bi morala družba na Dunaju likvidirati in predložiti likvidacijsko bilanco. To bi imelo za posledico, da bi se naložilo družbi toliko likvidacijskih davkov, da bi bil finančni obstoj družbe ogrožen. Nato se je družba takoj obrnila na našo vlado v Beogradu s prošnjo, naj se sklene z nemškoavstrijsko vlado mednarodna pogodba po analogiji pogodbe med Nemško Avstrijo in Češkoslovaško. Ti dve državi sta si uredili to medsebojno vprašanje na ta način, da je bil prenos sedežev različnih društev mogoč brez posebnih obremenitev. Vprašanje do danes še ni rešeno. Pač so se večkrat vršila pogajanja med našimi in avstrijskimi delegati, žal, da ni prišlo do nobenega zaključka.

Leta 1920. so se začela na vladni pritisk preddela za otvoritev premogokopov v Rajhenburgu in v Laškem-Hudi jami. Družba se je branila začeti v tako težavnem času z delom za otvoritev novih premogovnikov. Stala je na stališču, da se dá z izpopolnitvijo starih premogokopov veliko hitreje doseči vladni namen, ki je bil, zvišati premogovno produkcijo. Izgleda, da je bilo naziranje družbe pravilno. Če bi se bil samo en del denarja, ki je bil potreben za otvoritev novih premogovnikov, uporabil za investicije na starih premogokopih, bi se bilo veliko hitreje doseglo zvišanje produkcije na starih premogokopih, in sicer za najmanj 30 do 40 %.

V Laškem se je začelo z redno produkcijo. Pričakovati je, da se sedanja majhna produkcija približno treh vagonov na dan zviša do konca tega leta na osem do deset vagonov.

V Rajhenburgu se je morala družba boriti s posebnimi težkočami. Morala je izgraditi 6 km dolgo železnico in 2 km dolgo vzpenjačo ter poleg tega vsa poslopja za vzpostavitev obrata, za nastanitev uradnikov, poduradnikov in delavcev. Nadejati se je, da se leta 1923. prične z rednim odvažanjem v začetku 20 vagonov na dan, in da se ta produkcija polagoma dvigne na približno 70 vagonov.

V pokritje stroškov za te velike nove investicije je družba koncem leta 1920. sklenila povišanje delniške glavnice od 24 na 48 milijonov kron. Ob tej priliki je prešel četrti del novih delnic v jugoslovensko posest. Hkratu so bili kooptirani štirje Slovenci v upravni svet. Važen korak v nacionaliziranju družbe se je storil na predlog jugoslovenskih upravnih svetnikov s sklepom upravnega sveta in občnega zbora koncem leta 1921., da se prenese vsa uprava, kolikor se tiče naše države, v Ljubljano, da se osnuje namesto reprezentance centralno ravnateljstvo v Ljubljani, ki ima delovati po navodilih jugoslovanskih upravnih svetnikov, izvoljenih za člane eksekutive upravnega sveta.

Leta 1922. so bila v svrho kritja investicij potrebna nova denarna sredstva. Sklenilo se je povišati delniško glavnico od 48 na 100 milijonov kron. Na čelu jugoslovenskega sindikata je vodil generalni ravnatelj A. Praprotnik dolgotrajna pogajanja z inozemsko grupo delničarjev tako uspešno, da ima danes jugoslovanski kapital merodajen vpliv na to velevažno podjetje in da je nacionaliziranje dejansko in zelo povoljno izvršeno. Tistega dne, ko bo vprašanje prenosa sedeža mednarodno rešeno, se družba preseli v Ljubljano v svojo novo palačo, ki bo, kakor je pričakovati, začetkom leta 1923. dogotovljena.

Anketa vinskih trgovcev

V sredo dne 3. t. m. se je vršila v dvorani trgovske in obrtniške zbornice v Zagrebu anketa vinskih trgovcev in producentov vina glede izvoza domačega vina v Češkoslovaško. Glavni referent prof. Kajtner je podal statistične podatke o produkciji in konzumu vina v naši kraljevini in v inozemstvu. Iz njegovih izvajanj je razvidno, da producira Jugoslavija letno okoli 13 milijonov hl vina. Po pokrajinah je ta količina razdeljena na sledeči način: Hrvatska in Slavonija 3 milijone, Srbija 3 milijone, Bačka, Banat in Baranja 3 milijone, Bosna in Hercegovina 1,600.000, Slovenija 1.550.000, Dalmacija 650.000, Macedonija 500.000 in Črna gora 300.000 hl. Na vsako osebo pa odpade letno: v Madžarski 21 l, v Jugoslaviji 21.6 l, v Češkoslovaški 10 l, v Avstriji 18, l, v Poljski 3.3 l, v Rumuniji 51 l, v Italiji 99 litrov.

Z ozirom na to statistiko znaša pri nas letni suficit 1,198.000 hl. Ako torej vpoštevamo, da že skoro 4 leta nimamo nikakega izvoza vina je jasno, da so shrambe polne in da preti mnogim producentom občutno pomanjkanje sodov. To stanje je najopasnejše na Hrvatskem.

Gospod Visković je nato obširno razpravljal o vseh neprilikah izvozničarjev vina, ki so v glavnem sledeče: češkoslovaški trgovec danes navadno ne zahteva vin z 10 odst. alkohola, ampak vina boljše kvalitete z 12 — 13 odst. alkohola. Vsled visoke carine, raznih pristojbin in voznin pa naša vina niso sposobna za tekmovanje na svetovnih tržiščih. Izvoz vina ovirajo dalje v veliki meri tudi neurejene prometne razmere v državi, ker trgovec ne more dobiti pravočasno potrebnih vagonov. Železniške tarife za vino so naravnost pretirane, ker se plača n. pr. za transport vina iz Vršca v Maribor 10 kron za liter. Govornik omenja dalje, da povzročajo pri izvozu vina trgovcem velike težave tudi carinarnice, ker gre delo tako počasi naprej. Dalmatinskemu vinu povzroča razne neprilike neurejenost luke Bakra, ker stane prevoz iz luke do železniške postaje več nego železniški transport iz Bakra do Maribora. Vsled tega ni umestno razpravljati o izvoznem kontingentu, ampak delati na to, da se odstranijo navedene zapreke.

Anketa predlaga, naj se urgira pri merodajnih ministrstvih, ki bodo gotovo uvidela zapreke in jih odstranila. Kar pa se tiče ogromnih zalog domačega vina predlaga, da se dovoli predelava vina v konjak, kar sedaj ni mogoče, ker je vinski destilat preveč obremenjen z prolzvodnimi pristojbinami.

Zborniční tajnik dr. Fleischer je končno izjavil, da se bo zbornica na merodajnih mestih zavzela za interese vinskih trgovcev in vinskih producentov.

Dovoljenje izvoza za plačilo v dinarjih

Dne 28. julija je sklenil ministrski svet, da se zavarovanje valute za izvoz po čl. 16 Pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami sme vršiti tudi v dinarjih. Za izvršitev tega sklepa je izdal finančni minister sledeča navodila:

Za zavarovanje valute v dinarjih se lahko uporabijo: 1. Vsa dobroimetja tujih tvrdk v dinarjih na dan 31. julija 1922. 2. Vsi dinarji, nabavljeni pri Narodni banki in dinarji, nabavljeni pri domačih za promet z devizami in valutami pooblaščenimi zavodi za odstopljene jim tuje valute v naši državi.

a) Vsi denarni zavodi, pri katerih imajo tuje tvrdke svoja dobroimetja v dinarski veljavi, prijaviti morajo generalnemu inspektoratu točno stanje istih na dan 31. julija t. l. Denarni zavodi, kateri vrše prenose dinarske terjatve iz enega inostranskega računa na drugi (te terjatve se pa v nobenem slučaju ne morejo izvesti iz naše države), lahko vrše te prenose samo pod pogojem, ako je to v dopisu točno označeno, da je bila ta terjatev pred 31. julijem t. l. Generalnemu inspektoratu se mora koncem vsakega meseca prijaviti stanje vseh dinarskih terjatev tujih tvrdk od 31. julija t. l. s točnim pregledom minulega meseca. Terjatve, katere so nastale bodisi med tem ali po 31. juliju t. l. in do dne objavljenja, se morajo prijaviti v posebnem aktu generalnemu inspektoratu, kako so ista nastala.

b) Vsi pooblaščeni denarni zavodi v državi, kateri kupujejo od tujih tvrdk devize za dinarsko vrednost, morajo še isti dan izvestiti Gen. inspektorat in to devizo najdalje v roku od pet dni prodati na borzi in obenem tudi prijaviti Gen. inspektoratu. Ako denarni zavodi ne bi mogli prodati te devize, mogoče da ni kupca, lahko isto, bodisi celo ali samo en del deviznega iznosa arbitrirajo preko Narodne banke ali zavoda, kateri je pooblaščen za arbitražo, in tako dobljeno devizo prodajo na borzi. Zavodi, kateri imajo pravico arbitraže, morajo v tem roku prodati dobljeno devizo ali odgovarjajočo vrednost drugih deviz, dobljenih potom arbitraže. Dovoljuje se pa prenos dinarjev iz enega računa na drugi, ako se v sprevodnem pismu označi, da so dinarji od prodanih deviz v naši državi.

Pooblaščeni zavodi, pri katerih izvozničarji osigurajo valuto v dinarski vrednosti, morajo o tem, kakor dosedaj javiti pristojnemu odboru pri Narodni banki. Izvozničarji, kateri osigurajo valuto v dinarski vrednosti, morajo po izvršeni prodaji, in to najdalje v roku od treh mesecev, kakor predpisuje to člen 16 Pravilnika, opravičiti izdano zavarovanje valute in obvestiti Gen. inspektorat: a) katera tujih bank je izstavila bodisi ček ali dala nalog za izplačilo v dinarjih, ker s tem se opravičuje zavarovanje valute v dinarjih, b) na katero domačih bank je isti (ček, nakazilo) izgotovljen. c) višino iznosa. Po izplačilu teh čekov in nalogov izplačila je dolžan izvoznik javiti banki, če služi prepuščen ček ali nalog v kritje izvršenega blaga, ter s tem opraviči zavarovanje valute v dinarjih. Banke, katere take čeke honorirajo, morajo vsaki teden javiti Gen. inspektoratu? kateremu izvozničarju in koliko mu je bilo izplačano in kdo mu je izgotovil ček ali dal nalog izplačila. Izvozničarji, kateri so osigurali valuto v dinarjih, lahko to osiguranje opravičijo v tuji valuti. Vsi denarni zavodi morajo koncem vsakega meseca javiti Gen. inspektoratu stanje terjatev v dinarjih tujih tvrdk, ter označiti list knjige tekočega računa in mesta dotične tuje tvrdke, kakor tudi iznos terjatve.

Iz Generalnega inspektorata ministrstva financ. I br. 11.968 od 28. julija 1922.

Drobne vesti

= **Industrijcem in obrtnikom,** ki uvažajo potrebščine za svoje industrijske in obrtniške potrebe, naznanja trgovska in obrtniška zbornica, da se imajo kolkovati, po obstoječih novih odločbah, prošnje za izdajanje potrdil v svrho carine prostega uvoza, počenši s 1. avgustom 1922, s kolkom za 3 Din in potrdila s kolkom za 10 Din. Zbornična taksa pa znaša tudi za naprej le 5 Din.

= **Carinski dohodki** v drugi dekadi meseca julija znašajo skupno 32,160.911 Din. Topot prednjači Ljubljana, ki ima 5,368.825 Din carinskih dohodkov, za njo pa je Zagreb s 5,010.679 ter Beograd s 4,874.511 Din.

= **Poraba tobaka** v naši državi je zelo velika. Od 1. januarja do 30. aprila 1922 je bilo prodano iz monopolskih skladišč tobaka za 259,026.668.83 Din. Največ tobaka je konsumirala Srbija, in sicer za 87,299.795 Din, nato Hrvatska in Slavonija za 66,466.237 Din, Bosna in Hercegovina za 34,950.142.50 Din. Slovenija je na četrtem mestu s 34,519.693.50, na petem mestu pa Vojvodina, nato sledita Dalmacija in Črna gora.

= **Carina na uvoz dežnikov in solnčnikov.** Da bi se industrija dežnikov in solnčnikov v naši državi čim bolj razvila, pri čemer bi prišlo do lepega zaslužka tudi mnogo ljudi, namerava naša vlada carino na uvoz teh izdelkov znatno povišati.

= **Novi solni rudniki v Bosni.** V Bosni so odkrili med Tuzlo in Bjelino nove solne rudnike, ki bodo pri smotrenem izkoriščanju zadostovali za domačo potrebo v vsej državi.

---

padli v roke, in ti so bili bogve zakaj zelo prestrašeni. Nagnal jih je k velikemu nasipu. Jaz sem šel z vojaškim oddelkom za njimi. Tam nas je Finkelstein tako razpostavil: kmete je postavil k zidu, jaz sem se postavil prednje, za menoj pa se je postavil Finkelstein s svojim oddelkom. Strojnica je stala na desni strani. Na obeh straneh se je sešlo mnogo ljudi, ki so se s solzami v očeh pobožno križali, najbrže zato, ker so spoznali, da sem duhovna oseba.

«Četa, pozor,» je zapovedal Finkelstein, «sodrug duhovni oče, začnite!»

Začel sem pridigovati. Deloma rusko, deloma italijansko, deloma latinsko, da bi me vsi razumeli. Govoril sem vneto in prepričevalno, kakor so me naučili na misijonarski šoli v Rimu, s povzdignjenim glasom, očmi in rokami. Kmetje so pazljivo poslušali moje besede in so pri vsakem odstavku soglasno klicali: «Udajmo se!» Ko sem končal in sem si ginjen brisal z robcem solze, je Finkelstein stopil k kmetom in jih je strogo vprašal:

«Ali ste razumeli?»

«Da, da, popolnoma prav, «odrug. Kaj smo taki, da ne bi razumeli?»

«Ali priznavate «filioque?»

«Priznavamo! Seveda priznavamo! Ni mogoče drugače!»

«To si tudi mislim, lopovi! Četa, odmor! Sodrug duhovni oče, deset katolikov je gotovih. Sedaj bomo nadaljevali.»

Nadaljevali smo.

Danes sem pridobil za katoličanstvo stopetinsedemdeset ljudi. Gloria tibi, domine!

8. junija 1922.

Danes sem izpreobrnil na katoliško vero nadaljnih dvestotrideset pravoslavnih. Finkelstein mi je rekel, da mora neizogibno za nekoliko dni oditi v pravoslavni samostan. To me vznemirja. Morebiti ga zopet vleče nazaj v cerkveni razkol. Dal mu bom na pot zabojček čokolade; tako mi je nekako namignil, mogoče ga to pridobi.

9. junija 1922.

Po vsej vasi je ostalo od 2560 pravoslavnih ljudi samo še 28. Jutri bom tudi s temi gotov. Moj vojaški oddelek se je skoro ves razšel. Mnogi so se odpeljali z nekakimi vrečami po železnici. S tem sem skoraj zadovoljen. Zdaj sem tu sam sredi svojega dragega vernega katoliškega ljudstva. Včeraj smo na pokopališču odpeli «requiem» za eno starko, ki je umrla od lakote. Vse se je izvršilo prav dobro, dasi kmetje doslej latinske besede izgovarjajo še z napačnim naglasom. Sicer pa niti mi v Rimu do danes nismo na jasnem, ali naj se zgovarja Cicero ali Kikero. Danes bom ženske učil «Stabat mater».

15. junija 1922.

Kako me vsi verniki ljubijo! Razdal sem jim svoje zadnje konzerve. Za večerjo pojemo himne; posebno dobro gre «dies irae, dies illa». Vsi so že katoliki. Domine, non mihi sed nomine tuo! **Kakšna sreča!**

18. junija 1922.

Sedim in pišem te vrste pozno zvečer. V moji duši je sama pesem. Moja križeva pot je na vrhu uspeha, usejano seme klije in raste in obeta bogato žetev. Hvala tebi, Gospod, da si mi podelil tako srečo, da sem razširil tvojo slavo! A kaj je to? Nekdo je vstopil v mojo sobo. A, to je bivši Vanjuha, ki sem ga prekrstil na našo vero z imenom Giovanni Paolo. Moj dragi Giovanni! A kaj drži v rokah? Sekiro? Čemu to? Giovanni!...»

DNEVNE VESTI

«Moskovska pravda», 25. junija 1922.

V vasi Goljajevci so kmetje dne 18. junija zvečer ubili s sekiro in potem do zadnje koščice snedli italijanskega katoliškega misijonarja Giuseppe degli Abbati. Zločinci so razdelili skuhanega misijonarja med vse prebivalce vasi in so ga snedli z makaronami v paradižni omaki, ki so jih našli v zalogi ubitega misijonarja. Temu duhovniku so dali kmetje posebno ime «Filijokla». Upamo, da bodo vsi, ki so se udeležili pojedine tega zastopnika rimskega papeža, ki je prijatelj naše vlade, strogo kaznovani. V interesu dobrih zvez z Evropo je nujno potrebno, da bi prenehali podobni vznemirjajoči slučaji, pri katerih se prebivalstvo sovjetske republike navaja na okus človeškega mesa in bo potrebno poučiti kmete, da bodo končno razumeli, da ... de gustibus nil nisi bene.

Prvovrstno brivsko in toaletno milo

priporoča

Parfumerija „STRMOLI“

Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

Sprejme se spreten

trgovski pomočnik

manufakturist, za večjo trgovino na deželi. Prednost imajo izložbeni aranžerji. Stanovanje in cela oskrba v hiši. Ponudbe na upravništvo „Jutra“ pod „št. 500“. 2402

Pridobivajte „Jutru“ novih naročnikov!

ŠTAMPILJE iz kavčuka CIRIL SITAR LJUBLJANA Sv. Petra cesta 13

Solopetje

poučuje za opero, koncerte in cerkveno petje ter zdravi tudi slabe in distonirane glasove, gospa **Berta de Pap-Stockert, Stari trg 17/III.** 2409

Gostilničarji, pozor!

Priporočamo svojo veliko zalogo **raznovrstnih vin** iz tukajšnjih goric, Bizeljsko, Sromlje, Pišece, in sicer rdeča vina od K 22·— naprej, dobra bela vina od K 24·— naprej. Zbrana fina sladka vina, Rizling K 30·— do 32·—. Točna in solidna postrežba in tudi sodi na razpolago. **„Globus“**, trg dr. z o. z., **Brežice ob Savi.** 2353

L. Mikuš

Ljubljana

Mestni trg 15

izdelovatelj dežnikov

Na drobno! Na debelo!

Zaloga sprehajalnih palic.

18 Popravila točno in solidno!

Najfinejša ljutomerska vina

ima v zalogi

Lovro Petovar, Ivanjkovci

lastnik vinogradov v Jeruzalemu. 2329

Blago za preveko divanov in druzega pohištva v veliki izberi, dalje različno platno in jute za tapatnike, sedarje i. t. d. priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné,

Ljubljana, Mestni trg 10.

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke

plača najbolje tvrdka 20

SIRC-RANT, KRANJ,

telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo **sladkor, riž, olje, kavo itd.**

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn **Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hölzl, Schweighofer, Original Stingl itd.** Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica 5.

Halo! Čitajte! Prepričajte se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov, novih modelov in pnevmatike po ceni 40

„TRIBUNA“, tovarna dvokoles in otroških vozičkov.

LJUBLJANA, Karlovska cesta štev. 4.

Trgovina: Stari trg štev. 28.

Sprejemajo se popravila za v polno popravo.

Kolesarji in cenj. dame!

Prepričajte se v lastno korist in oglejte si veliko zalogo dvokoles in otroških vozičkov novih modelov. 23

„TRIBUNA“, tovarna dvokoles in otroških vozičkov,

Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Trgovina: Stari trg št. 23.

Dražba avta okrajnega zastopstva v Ormožu

se vrši **dne 14. avgusta 1922.** ob 11. uri dopoldne na dvorišču g. Kreutza, ključavničarja v Ormožu. Avto je tovorni, 2-tonski, tvrdke „FIAT“ z železnimi obroči ter v dobrem stanju. Vzklicana cena 60.000 K.

Platnene zastavice

v državnih in narodnih barvah (velikost 30 × 40 cm) à K 30·— ima v zalogi 2531

Drago Schwab

Ljubljana, Dvorni trg 3.

Več tesarjev

sprejme 2396

Josip Kregar

tesarski mojster

Ljubljana, Cesta na Kodeljevo.

Plača po dogovoru.

Proda se zemljišče v Dravljah

v obsegu 45.000 m² z dovlačnico, dolgo 150 m, in kretnico, zelo pripravno za industrijsko podjetje.

Obvezne ponudbe je poslati **do 15. avgusta** na poštni predal **št. 166 Ljubljana.** 2406

Slatinska princesa.

Dnevnik neznanke. Izdal dr. Iv. Lah.

(Dalje.)

Stopila sem mimogrede v Tvojo sobo, ki je bila odprta. Vse je v nji, kakor lani, samo da se mi je zdela tako mrtva in zapuščena.

Naši znanci so prišli nas pozdravit: veseli me, da bo oče našel med njimi zopet svojo družbo! Jaz pa bom ostala sama in bom preživela ves čas v spominu na Te. Saj si povsod z menoj, dragi moj, povsod me spremljaš in šepetaš besede polne ljubezni in utehe.

VII.

Nocoj sem šla skozi gozd, kjer sva hodila lani ob tem času vsak večer. Kako mi je bilo na tem sprehodu? Šla sem popolnoma sama po onih znanih stezah, ki sva jih odkrivala lani pri najinih izletih in vsako drevo, vsak grm je govoril o Tebi. Bilo mi je, kakor da me ustavljajo in se vprašujejo: Kje je Tvoj dragi? Zakaj hodiš tako sama? Zakaj ni prišel s Teboj on, ki je lani šepetal s Teboj? In jaz nisem imela odgovora. Zakaj ni prišel? Kje je? Kaj dela, da ga ni njega, ki po njem hrepeni moje srce.

Tako sem šla skozi večer. Solnce je zapadalo nekje v daljavi in v njegovih zapadajočih žarkih je trepetal gozd odevajoč se v večerne sence. Kakor lani. Tih veterc je šumljal skozi veje in zelene trate so se zgubljale v temotnih sencah. Tako sva šla lani prvič skozi čarobni gozd. Ali še pomniš, dragi moj, ta nepozabljivi večer? Prišel si popoldne k nam in si vprašal ali hočem iti s Teboj. Moj oče je bil zadovoljen. Celo prosil Te je, da me vzemi s seboj v naravo, češ da to bo ugodno uplivalo na moje zdravje. On ni poznal moje bolesti. Njemu je bilo tuje vse to, kar se je godilo v meni. Ti pa si me prijel za roko in si rekel: pojdiva! Šla sva mimo vrelca, kjer so posedali gostje pri večernem pomenku in, ko sem se ozrla, sem dobro videla, kako gledajo za nama. Čutila sem, da vedo mojo skrivnost. Vedeli so tudi, da je le kratka moja sreča in da Te kliče dolžnost na bojno polje. Zdelo se mi je celo, da vidim na njih licu oni zabavljivi nasmeh, ki ga opažamo na obrazih onih ljudi, ki ne privoščijo drugim sreče.

Tako sva odšla mimo studenca v gozd in mene je objela čudna radost, ko sem zapazila, da ni v gozdu nikogar, ki bi motil najino samoto. Ali se še spominjaš, dragi moj, kako so naju pozdravili ptiči-pevci, ko sva stopila na priprosto gozdno stezo in je od vseh strani odmeval večerni ptičji zbor? Toda zdi se mi, da nisva utegnila poslušati njihove večerne pesmi. Saj je v najinih srcih bila pesem neskončno lepa in sladka in sva komaj mogla razumeti njene opojne melodije. Tako sva šla naprej skozi gozd, obstajala sva na razpotjih in samo, da bi preslišala pesem svojih src, sva obstajala in sva se izpraševala: Ali slišite to lepo pesem? Ali slišite ta večerni spev?

Moje srce pa je trepetalo od radosti in sreče in je spraševalo: ali slišiš, moj dragi, to sladko pesem v srcu, ki je vsa posvečena Tebi?

In zdelo se mi je, da slišim iz vsake Tvoje besede odmev one sladke pesmi, ki je sijala iz Tvojih oči, kadar si me pogledal... Ljubček moj — zdaj prvič Te imenujem tako, kakor Te je zvalo srce v tistih nepovratnih trenutkih!

Steza naju je vodila skozi gosto šumo in ves gozd se je izpreminjal v orijentalsko bajko, ki človek čuti nje krasoto šele tedaj, ko zatisne oči in nemoteno sanja o nji. Niti sama ne vem, kako je izgledal gozd tisti večer: spominjam se samo, da je bilo v njem nekaj čudovito lepega, da so bile zlate barve okoli zelenih vej, da je vsaka veja imela svojega pevca in da je vsak pevec pel ta večer z rajskimi glasovi, ki so se družili v neskončno himno sreče in ljubezni. Sredi te svete tišine, ko sva komaj občutila to neskončno pesem gozdnega večera, si me prijel za roko in si me peljal s seboj, kakor da me vodiš v nepoznan raj: vsa pot je bila posuta s cvetjem, veje so se pripogibale, kakor slavnostni slavoloki, in dehtelo je iz zelenih preprog okoli naju, kakor da je vse poškropljeno z opojnimi dišavami. Čutila sem, da sem kraljica in vse okoli mene je krasilo mojo pot, ki sem jo hodila s Teboj. Da, v teh trenutkih sem bila res princesa in Ti si bil kraljevič, ki si me vodil v svoje kraljestvo. Zdelo se mi je, da hodiva po poti brez konca in bila mi je prijetna misel, kako bi bilo, ko bi šla celo noč tako naprej po ozkih stezah skozi les brez konca in kraja... Naenkrat si obstal in si rekel: «Gospodična, treba je, da se vrneva, kajti noč je padla in steze ni več. Bilo mi je, kakor, da si me predramil iz lepih sanj. Obstala sva na koncu steze in nisva vedela, ali naj greva naprej, ali nazaj. Res je med tem padla že skoraj noč in ptiči so utihnili. Bilo je tiho, tiho vse naokoli, tako da so se čuli skoraj utripi najinih src. Prijel si me za roko in si vprašal: Ali čutite to sveto, skrivnostno tišino... Mislila sem samo, kako moreš vprašati v tej sveti tihoti po tem, kar sva čutila oba. Začutila sem zopet ono utrujenost, ki me je obšla tolikokrat v Tvoji bližini, hotela sem se nasloniti nate in si odpočiti za trenutek na Tvojih prsih. Toda Ti nisi hotel izrabiti priložnosti, da bi se bila izkazala moja slabost. Zato si se obrnil in si rekel: «Čas je, da se vrneva, oče bo naju pričakoval.» Iztreznila sem se v tem trenutku in sem ti sledila udano in hvaležno, kakor da nimam pravice zahtevati od življenja več, nego te dokaze kavalirstva in naklonjenosti. Saj Ti nisi vedel, kaj se je godilo preteklo noč z menoj. In Ti si bil samo moj prijatelj, ki si se mi pridružil na tej kratki poti, da me spremiš v Slatino in odideš zopet neznano kam. Odšla sva torej nazaj in sva komaj našla stezo v gozdni temoti. Vodil si me za roko kakor otroka, iskal si varne poti in jaz sem stopala za Teboj, kakor da me vodiš na dolgo pot življenja in skrbiš za to, da ne bi padla. Najine roke so se oprijemale trdno in na kočljivih mestih, ko so stare korenine ovirale najino pot in sva se ob njih spoteknila, sem čutila, kako si me stisnil krepko in silno, in jaz sem bila srečna pri misli, da si to Ti, ki hodiš pred menoj in me varuješ vsega zlega in hudega. Toda moja noga je zastajala, hotela bi bila obstati sredi te gozdne teme, oviti se Ti okrog vratu in Te poljubiti goreče in strastno, tako kakor poljubljajo žene, kadar hočejo izraziti svojo največjo ljubezen do moža. Ti pa nisi razumel mojega obotavljanja, mislil si, da se bojim teme in si me vodil za seboj, da bi bila čim preje zopet na prostem, kjer se kaže jasna pot proti Slatini. Sledila sem Ti, kakor otrok, ki ga vodi vsak, kamor ga hoče. A moje srce, to je hotelo peti pesem ljubezni sredi te tihe gozdne samote, objemati in poljubovati in vrniti se domov opojeno od radosti ljubezni, pijano od sladkosti ljubezni in omamljeno od nepoznanega razkošja. Ti pa nisi razumel te obupne borbe za trenutek sreče: bil si kavalir in si vestno izvršil svojo dolžnost. Prešla sva srečno gozdno temo in sva prišla na plan ob robu gozda... «Vidite, srečno sva se vrnila, si rekel in v Tvojih besedah je bilo skoraj nekaj bahavosti. Skoraj sem Ti čestitala k Tvojemu uspehu, kajti šele tedaj sem videla, da je bila noč v resnici temna. Toda kaj je temna noč, kadar v nji sveti ljubezen? Videla sem Te ves čas živo pred seboj in ko bi bila obstala sredi steze, videla bi bila Tvoje temne oči in Tvoj sladki nasmeh in črne lase in vsa noč bi se bila spremenila v en sam svetli jasen dan, ki bi bil obstal ob meni za trenutek. Ti moj dragi, moj kruti gospodar! Ali nisi čutil v teh temnih samotnih trenutkih kako sem Tvoja...?

(Dalje prihodnjič.)

Ustanovljeno leta 1896. Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: **Ponteba.** 5

Podružnice: **Postojna** (Poštni predal 17), **Villach** (Poštni predal 51). — Agenture: **Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.**

Odprema vsake vrste blaga.

Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevaža potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo,
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

40/1

Največji davki 29

katere plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite [illegible] in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poizkusite enkrat z ilustriranim katalogom tvrdke **H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.** Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specijalne znamke »1KO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre žepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapestnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmska darila in vso drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, lasestrižne in brivske stroje, steklorezec, doze za tobak, svalčice in smodke, nažigače in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

V nedeljo, dne 6. avgusta t. l.
otvoritev stare gostilne

„pri belem Kranjcu“

Ljubljana, Sv. Florijana ulica št. 4

Naznanjam, da se vsled restavriranja hiše začasno zatvorjena **stara gostilna „pri belem Kranjcu“,** ki se bo sedaj vodila po vzorcu mojih bivših in daleč na okrog znanih in renomiranih dunajskih restavracij, **na novo otvori.** Poskrbel sem, da se bodo točila najboljša izrecno **samo domača vina** po najnižjih cenah, kakor tudi za dobro in ceno **kuhinjo.** V hiši so moderno urejena prenočišča z največjo snago in točno postrežbo. Hlevi za konje se otvorijo po Vsesokolskem zletu. 2411

Za obilni poset se priporoča

A. Kajfež.

FRAN RAVNIKAR

Ljubljana, Linhartova ulica 25.

Stavbeno in umetno tesarstvo, stavbeno mizarstvo, parna žaga in lesna industrija.

Telefon št. 415. Poštni čekovni zavod št. 11.428.

Parna in električna gonilna sila.

Prevzamem po danih, kakor tudi lastnih načrtih v različnih stavbenih slogih **zgradbo mostov, jezov, hiš, vil, gospodarske in industrijske stavbe, stolpne streho, kupole, cerkvena ostrešja, balkone, vrtne utice, verande** ter razna druga vrtna arhitektonična dela.

Stopnice, dekorativne strope, dekorativne stenske opaže, vrata, okna itd. Izdelovanje in polaganje ladijskega poda.

Za razne industrijske stavbe, dvorane in razstavne zgradbe opozarjam po mojem sistemu zgrajene mrežaste nosilnice za večje razpetine od 12 do 40 m. 35

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica IVAN BRICELJ, Dunajska cesta 16, se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerne.

Gavrilovičeva zimska salama je najboljša!

Zaloga 2539

R. Bunc in drug

Celje
Ljubljana
Maribor

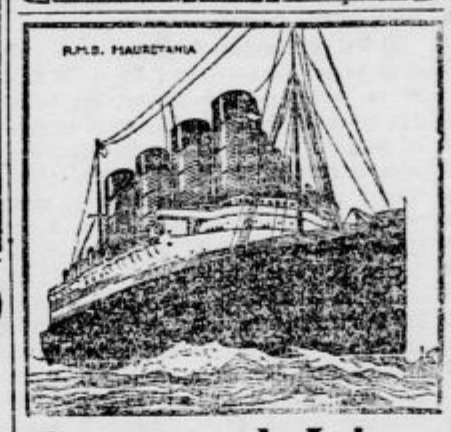

Cunard Line

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju:

Jugoslavenska banka, d. d.

Otprema putnika iz Cherbourga ili Hamburga

najbržim ladjama na svijetu za

5 i pol dana.

Za sve daljne upute izvolite se obratiti
2537 na našu poslovnicu:

Glavno zastupstvo za Sloveniju
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 36.

Naslov za brzojave: CUNARD Ljubljana

Iv. Kravos

Maribor — Tel. int. št. 207

Popolne opreme in razne potrebščine za konje, usnjate torbice, listnice, tobačnice in kovčeki za potovanje, gamaše, nahrbtniki itd. 2534

Trgovina: Aleksandrova c. 13

Delavnica: Koroška cesta 17

Gonilni jermeni za stroje.

Prostovoljna javna dražba

okoli 5000 m³ okroglega smrekovega posekanega lesa

v Letušu ob Savinji, v Libiji pri Mozirju in v Zaloki nad Mozirjem se vrši

v četrtek dne 10. avgusta 1922., ob 11. uri dop.

na licu mesta v Libiji pri Mozirju.

Podrobni dražbeni pogoji se bodo razglasili neposredno pred dražbo, so pa interesentom od 7. t. m. dalje na vpogled pri Občinskem uradu v Mozirju, Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njeni podružnici v Celju in pri g. Leopoldu Goričarju, Mozirje.

Vsak dražitelj mora pred dražbo položiti pri Občinskem uradu v Mozirju kot kavcijo za izpolnitev prevzemnih pogojev K 250.000.— v gotovini ozir. vrednostnih papirjev ali garancijski izjavi kake tuzemske banke z glavnico nad K 20,000.000 Ako pa ne draži vsega lesa pa okrog K 50·— od m³ množine lesa, ki ga hoče dražiti. 2529

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna **Jesenice**

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzojavi: **Ranzinger.** **Interurban telefon 60.**

Zahvala.

Za mnogostransko izraženo nam sočutje ob izgubi nepozabnega brata, strica itd., gospoda

dr. Jos. Stareta

izrekamo vsem našo najprisrčnejšo zahvalo.

Posebej pa nas veže dolžnost zahvaliti se gg. pokrajinskemu namestniku Ivanu Hribarju, dvornemu svetniku dr. B. Senekoviču, zastopnikom raznih oblasti in uradov, zastopnikom Narodnega gledališča in Dramatičnega društva, opernega zbora in tehničnega osobja gledališča, dalje vseh drugih prosvetnih in kulturnih društev za mnogobrojno spremstvo na pokojnikovi poslednji poti.

V Ljubljani, dne 5. avgusta 1922.

2526 **Žalujoče sorodstvo.**

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je naša srčnoljubljena soproga, zlata mama, sestra in teta, gospa

Antonija Blaznik, roj. Fabjan

danes ob ½2. uri ponoči, po težki, mukepolni bolezni, nenadoma v Gospodu zaspala.

Pogreb se vrši v nedeljo ob 8. uri zjutraj iz hiše žalosti na pokopališče v Zagorje.

Bevško pri Trbovljah, dne 4. avgusta 1922.

2535 Žalujoča rodbina Blaznik-Fabjanova.

Domače vesti

* **Minister za socijalno politiko doktor Žerjav** je prispel z včerajšnjim popoldanskim vlakom v Ljubljano, odkoder je odpotoval na Gorenjsko. Po sokolskem sletu se minister Žerjav zopet vrne v Beograd. — Z istim vlakom je prispel v Ljubljano minister poljedelstva Pucelj.

* **Minister narodnega zdravja v Ljubljani.** V četrtek pride v Ljubljano minister narodnega zdravja Omerović v spremstvu načelnika drja. Štamparja. Minister bo inspiciral zdravstvene ustanove v Sloveniji in se bo pri tej priliki vršila tudi anketa o sanacijski akciji za naše bolnice.

* **Narodno ženstvo** vljudno vabimo, da se udeleži današnje javne telovadbe na zletnem telovadišču ter večerne prireditve pod Tivolijem v kolikor mogoče velikem številu v narodni noši.

* **Priznanje hrvatske narodne cerkve** Ministrstvo za vere izdeluje interkonfesijonalni zakon, po katerem bo priznana tudi hrvatska narodna cerkev, ki se vedno bolj razširja.

* **Sprejemi novinarjev v ministrskem predsedstvu.** Predsedstvo ministrskega sveta sprejema odslej novinarje vsak delavnik od 5. do 6. popoldne, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. dopoldne.

* **Konferenca inženjerjev in arhitektov.** Kakor javljajo iz Beograda, se je pričela včeraj popoldne konferenca vseh sekcij udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov, na kateri se bo razpravljalo vprašanje o izgradnji železniške mreže v naši državi. Konferenca se vrši v domu udruženja.

* **Dr. Žarko Stefanović — novosadski župan.** Dosedanji vladni komisar pri novosadski produktni borzi dr. Žarko Stefanović je imenovan za župana v Novem Sadu Dosedanji župan, ki je bil obenem veliki župan županije novosadske, bo, kakor poročajo, imenovan za velikega župana oblasti novosadske.

* **Izročitev poročnega darila kraljevski dvojici.** Kakor smo že omenili, je prošli četrtek na Bledu posebna deputacija izročila kraljevski dvojici poročno darilo slovenjegraškega okraja. Darilo obstoja v štirih prekrasnih, s srebrom okovanih konjskih opremah, katere je izvršil mariborski mojster Ivan Kravos. Vprege so bile razstavljene na dvorišču kraljevskega dvorca. Ob pol 6. je prišel kralj, katerega je nagovoril vodja deputacije, okrajni glavar doktor Ipavic; pokrajinski namestnik pa je nato predstavil kralju vse člane deputacije, s katerimi se je kralj dalj časa razgovarjal. Zanimal se je zlasti za gospodarske razmere ob naši severni meji, predvsem o razvoju naše industrije. Gospodu Kravosu je izrazil laskavo pohvalo za njegovo delo. Po sprejemu so bili vsi člani deputacije povabljeni na prigrizek.

* **Razredna loterija za slovensko kmetijstvo.** Ministrski svet je pooblastil ministra Puclja, da more nakazati iz dobička III. kola državne razredne loterije med drugim tudi sledeče vsote za Slovenijo: Kmetijski družbi v Ljubljani za izdajanje kmetijskih publikacij 20.000 Din, Zvezi jugoslovanskih čebelarjev za čebelarsko razstavo v Ljubljani 20 000 Din, Hmeljarskemu društvu v Žalcu 5000 Din, Sirarski zadrugi v Bohinju 5000 Din, podružnici Kmetijske družbe na Bledu za razstavo živine dne 8. septembra t. l. 10.000 Din in podružnici Kmetijske družbe na Vrhniki za nakup strojev 5000 Din. Poleg teh 65.000 Din pa odpade na Slovenijo še več zneskov iz drugih postavk, kakor za zadružne tečaje, živinorejske in druge konference.

* **Poljski intelektualci v Zagrebu.** V petek zvečer je prispelo na študijskem potovanju po naši državi z bakarskim vlakom v Zagreb 58 poljskih intelektualcev, med njimi več zelo odličnih književnikov in politikov. Na kolodvoru so bili sprejeti od zastopnika vlade, poljskega konzula, Matice Hrvatske, književnikov in obeh profesorskih društev. Imenom vlade jih je pozdravil srednješolski nadzornik Ratković, zahvalil pa se je vseučiliški prof. dr. Mleraszki. Gosti so si tekom včerajšnjega dne ogledali znamenitosti Zagreba, kjer ostanejo tudi še danes, nakar v pondeljek nadaljujejo svoje potovanje.

* **Odlikovanja.** Kralj je odlikoval z redom Sv. Save 2. stopnje drja. Villea Baltiča, zastopnika pokrajinskega namestnika v Ljubljani. — Z redom Sv. Save 3. stopnje so odlikovani Janko Kremenšek in dr. Leon Stare, dvorna svetnika ter dr. Henrik Steska, vladni svetnik pri pokrajinski upravi. — Z redom Belega Orla V. razreda je odlikovan dr. Franjo Svetek načelnik min. notranjih del. Z redom Sv. Save 4. reda dr. Leopold Žužek vladni svetnik in okr. glavar v Celju dr. Srečko Lajnšič, okrajni glavar v Mariboru; Miroslav Senekovič, okrajni glavar v Ljubljani in dr. Oton Pirkmajer okr. glavar v Ptuju.

* **Iz «Uradnega lista».** Včerajšnja številka «Uradnega lista» pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja uredbo osrednje vlade: «potrdilo o izvoru blaga», nadalje pravilnik o delovanju bakterioloških postaj ter naredbo pokrajinskega namestnika za Slovenijo o določitvi in najmanjši dopustni mari ribam.

* **Izpremembe v državni službi.** S kraljovim ukazom je dr. Pogačnik Senekovič imenovan za dvornega svetnika od personala v stalnih političnih uradnikov za Slovenijo. — Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo za avskultante dosedanje pravne praktikante dr. Viktorja Brežnika, Karla Turka, dr. Janka Drnovška, Silverija Pakiža, Antona Lovšina in Miroslava Rebulo. — Stalno so vpokojeni: Karel Fišer, sodni kanclist v Kostanjevici; Martin Grubič, sodni sluga v Brežicah in Matevž Vrtovec, jetniški paznik v Ljubljani.

* **Posebni vlaki povodom vsesokolskega zleta.** Da se omogoči občinstvu ljubljanske okolice prisostvovati sokolskim prireditvam brez prenočevanja v Ljubljani, bo vozil dne 13., 14. in 15. avgusta poseben vlak od Ljubljane drž. kol. do Kranja z odhodom iz Ljubljane drž. kol. ob 21. uri. Za povratek v Ljubljano bo vozil dne 14. in 15. avgusta tudi od Kranja do Ljubljane poseben vlak z odhodom iz Kranja ob 6. uri. Ravno tako bo vozil iste dneve poseben vlak tudi na kamniški progi. Odhod iz Ljubljane drž. kol. ob 20. uri 30 min. ter odhod iz Kamnika ob 5. uri 18 min.

* **Razglas o uradniških pokojninah.** Glavna kontrola razglaša: Po členu 95. zakona o glavni kontroli, ki je stopil v veljavo dne 10. julija 1922, se določa uradnikova pravica do pokojnine kakor tudi količine te pokojnine z odločbo onega ministra, ki mu je ta uradnik podrejen, odločba o tem pa se vroča glavni kontroli z overovljenim prepisom dokumentov, na katerih podstavi se je odločba izdala. Potemtakem je dosedanja pristojnost glavne kontrole za odrejanje količine pokojnin upokojenim uradnikom prestala ter prešla na pristojne ministre.

* **Za zgradbo pogrebnega zavoda v Ljubljani.** Pokrajinska uprava za Slovenijo je odobrila sklep občinskega sveta ljubljanskega, da si mestna občina najame posojilo 2,000.000 kron za zgradbo mestnega pogrebnega zavoda. To posojilo pa se mora iz lastnih dohodkov zavoda obrestovati in v kratkem času amortizirati.

* **Nadzorništvo državne vžitnine v Ljubljani** je bilo koncem preteklega meseca ukinjeno. Vsi njegovi posli so z dnem 31. julija 1922 prešli na finančni okrajni ravnateljstvi v Ljubljani in v Mariboru, odnosno na delegacijo ministrstva financ.

* **Smrtna kosa.** Dne 3. avgusta je umrl v nekem sanatoriju v Gradcu gospod Anton Jakovčič, ki je v zadnjih dveh letih služboval pri celjski podružnici I. hrvatske štedionice ter bil pred kratkim imenovan za ravnatelja podružnice v Vukovaru. Simpatični mož je zapustil neutolažljivo vdovo in obilo prijateljev.

* **Kopališče na Ježici.** Čista Sava, ugodna mesta za kopanje in solnčanje na Ježici privablja vedno več meščanov v to naravno, zdravo kopališče. Državna železnica je vpeljala kopalne vlake z znižano voznino v prav ugodnih urah. Čudno pa je vsekakor, da se mestna občina ne pobriga za to, da bi dogovorno z občino Ježica ukrenila najpotrebnejše za to tako ugodno ležeče kopališče. Saj bi drugega za enkrat ne bilo potreba, kot dogovoriti z imenovano občino glede potov in postaviti par prenosljivih barak za shranjevanje oblek. Za higijeno meščanov in za tako ceno kakor je v tem slučaju — bi se moralo nekaj

* **Kaj so alkarji?** Do kraljeve svadbe težko, da je kdo v naših krajih vedel, kdo so alkarji. Videli smo jih pa letos ob kraljevi svadbi, te viteške jahače iz dalmatinskega Zagorja iz sinjske pokrajine gori nad Splitom. Ime imajo po alki to je po obroču, ki skozi njega v naglem diru streljajo kopja. Ta narodna junaška igra datira baje iz starih turških časov; nekoč so Sinjani na sinjskem polju — meseca avgusta — porazili Mehmed pašo in pokrili bojišče z 1100 turških trupel. V spomin na ta dogodek se je očuvalo alkanje (dne 15. in 18. avgusta) do novejših časov. Pred kraljevo svadbo so nekateri časopisi pisali proti temu, da bi se alkarji udeležili oficielno svadbenih svečanosti, češ, da so se v avstrijskih časih kompromitirali.

* **Na severni državni meji se je** v zadnjem času razpasla navada, da se nekateri Mariborčani vozijo z vlakom na izlet v St. Ilj, od tam pa po skrivnih potih prekoračijo državno mejo in se v avstrijskih gostilnah shajajo z avstrijskimi železničarji in drugim prebivalstvom. Mariborsko okrajno glavarstvo je predvčerajšnjem kaznovalo nad 50 oseb, zaradi prekoračenja državne meje brez predpisanih potnih listin.

* **Suša v ormoškem okraju.** Iz Ormoža nam poročajo: V našem okraju v zadnjem času suša že občutno pritiska. Dne 1. avgusta je kazal toplomer na solncu + 40 stopinj Cel. Zemlja zeva po mokroti; vode primanjkuje zlasti po hribih. Vinogradi pa obetajo dobro trgatev in izvrstno kapljico.

* **Orlovske slavnosti v Brnu.** Češki «Orli» so priredili v Brnu prvi orlovski tabor. V čast. predsedstvu sta tudi ljubljanski škof dr. Jeglič in dr. Anton Korošec. Udeležili pa so se tabora tudi slovenski Orli. Koliko je bilo naših Orlov in Orlic ter kako so se postavili, tega niti «Slovenec» še ne ve povedati. «Slovenčev» dopisnik pa konstatira zanimivo dejstvo: «Brno postaja vedno bolj prijazno Orlom» — piše— «in dobiva zlatno lice, ker bi vsak rad zaslužil». — Le zaradi zaslužka je torej Brno prijazno Orlom. To priznanje je postalo morda naivno, a pove vso resnico. In ker bi vsak rad zaslužil, so «katoliški trgovci in obrtniki zelo okusno opremili 200 paviljonov z raznimi izdelki od bombonov do zvonov in strojev». Ne vemo sicer, so li razstavljalci resnično vsi katoličani in ni li bilo med njimi tudi kaj židov in nemških protestantov. «Slovencu» pa je pač vseeno, kakšne vere ali narodnosti je kdo; samo da dela Orlom parado in kaj plača. Ker končno — «vsak rad zasluži…». «Novy Lid» je prinesel kot prilogo letak s naslovom «Sokol a Orel»; v njem pravi, da niti ta orlovski tabor ne reši katoliške cerkve, ki je s Habsburžani izgubila poslednjo oporo. «Slovenec» trdi, da taka «voda Orlom ne škodi». Čudno pa je, da je bilo vzlic mrzlemu vremenu dne 29. julija pri skušnji treba odpeljati 6 otrok v bolnico in je postalo kar 160 slabo. O posebni utrjenosti Orličev ta «Slovenčeva» konstatacija ne govori.

* **Tragična usoda** je zadela te dni v Gornjem Branetiču rodbino Milana Aksentijevića, ki je s svojo družino, obstoječo iz 13 oseb, stanoval v neki samotni hiši. Ponoči so neznani zločinci vrata od zunaj zaprli, nato pa hišo zažgali, tako da je poginila vsa družina v hiši, ki je do tal pogorela. Zločincev še niso izsledili.

* **Marcel Žorga pred sodiščem.** Pred okrožnim sodiščem v Celju se je te dni zagovarjal bivši komunistični poslanec Marcel Žorga, ker je v maju 1921 v Loki pri Zidanem mostu na javnem shodu grdo napadal vlado, njene odredbe in orožništvo, češ da vohuni po vlakih, narodno skupščino pa je imenoval prostitutko. Obtožbe je bil sicer oproščen, vendar pa obsojen po § 104 srb. kaz. zak. na 48 ur zapora, oziroma 400 K globe, ker je v svojem ugovoru na višje deželno sodišče v Ljubljani izvajal, da se upira obtožbi zato, da spozna, ali varuje sodišče ustavo ali pa golo nasilje. Zagovarjal se je namreč, da je parlament z nasiljem razveljavil komunistične mandate. Temu stališču se je pridružil tudi njegov branitelj, odvetnik dr. Ogrizek, ki je nastopal približno tako, kakor nedavno v občinski seji zoper Sokola. Hvalil je pravno naziranje obtoženca in med drugim trdil, da ima Žorga prav, če misli, da je bil iz parlamenta vržen kot poslanec potem, ko je skupščina z nasiljem skrpucala zakon o razveljavljenju komunističnih mandatov in zakon o zaščiti države, tako da sedaj ne sme nihče več povedati javno svojega mnenja. Dr. Ogrizek pa je svoje mišljenje izrazil na način, da je sedaj, kakor poroča «Nova doba», prišel v kazensko preiskavo zaradi hujskanja zoper obstoječe postave. To je tisti dr. Ogrizek, ki je pred kratkim zagovarjal tudi socialdemokrata Antona Leskošeka iz Celja, kateri se je v neki svoji vlogi zaradi obsodbe zavoljo žaljenja časti neopravičeno zgražal nad še veljavnimi zakoni in zahteval uporabo predvsem jugoslovanskega kaz. zak. Iz političnega vidika je zanimivo zasledovati te čudne strankarske zveze s klerikalci.

* **Bogato plačani čevljarski mojster pred sodiščem.** Pri usnjarni «Petovia» v Ptuju je stopil lani v službo kot čevljarski mojster Henrik Ruth iz Oberweidena v Nemčiji. Kot kvalificiran delavec je imel sijajno plačo: 8000 K mesečno, prosto stanovanje, kurjavo in razsvetljavo in še celo vrsto raznih drugih ugodnosti, med drugim za sebe in ženo 50.000 K letne doklade. Presiti možakar pa je imel čudno navado. Zmaknil je vse, kar mu je prišlo pod roko. Zlasti se je zanimal za dragocene strojne dele. Vodstvo ga je že dolgo sumilo, vendar pa mu ni moglo ničesar dokazati. Končno pa so mu vendarle prišli na sled. Ruth je namreč potom nekega posredovalca, ki mu je obljubil 25 odst. nagrade, skušal razno nakradeno blago prodati tvornici. Tvornica je blago res kupila in izplačala zanj 25.000 K, ko pa je opazila med njim lastne stvari, je odredila Ruthovo aretacijo. Presiti nemški čevljar je bil včeraj zaradi svojih čudnih navad obsojen od mariborskega okrožnega sodišča na dva meseca zapora.

* **Kako si je Ivan Kekič sam izdrl zob.** V Starem Bečeju v Vojvodini je gospodaril na svojem posestvu skop mož Ivan Kekič. Pred kratkim ga je začel boleti zob; bolečine mu niso dale spati niti ponoči. K zobozdravniku ni šel, ker bi ga stalo to lepe «pare» in skušal si je pomagati sam, kakor je vedel in znal. Vzel je klešče, s kakršnimi se svinjam ščipljejo zobje. Z rjastimi kleščami se je ranil v ustih in se zastrupil. Dva dni po tej «operaciji» je umrl.

* **Roparski napad pod Golovcem.** V Hradeckega vasi pod Westrovo vilo je bil v četrtek ponoči tiskarniški sluga Josip Hudnik od treh neznanih moških ustavljen in oropan. Eden je s samokresom meril nanj ter zahteval denar. Hudnik je dal roparjem 25 K in jim povedal, da nima več. Uro so mu na njegovo prošnjo pustili. Roparji, ki so govorili hrvatski, so odšli proti Golovcu. — Kakor slišimo, so napadalci že pod ključem.

* **Razne tatvine.** V trgovino Vatovec & Svetina na Kongresnem trgu so ponoči vlomili tatovi ter odnesli za 4000 kron ogrske salame in 2500 kron gotovine. — Srečku Trtniku iz Most je bila v času, ko se je kopal v Savi, ukradena listnica, v kateri je imel 2000 kron. — Stavbeniku Franu Martincu na Prulah je bilo ukradeno kolo, vredno 8000 kron, Mariji Bremšek v Mostah pa iz zaklenjene sobe več cekinov, zlat prstan in dva zlata uhana v skupni vrednosti 15 tisoč kron.

* **Tatvina na Pragerskem.** Predvčerajšnjim ponoči so neznani tatovi na Pragerskem vlomili v podružnico ljubljanskega delavskega konzuma ter odnesli vso manufakturo in nekaj gotovine.

Objave

NOCOJ
pozdravni večer vojaštva in ljudska veselica v Tivoliju.

* *Pevci pozor!* V pondeljek, dne 7. avgusta točno ob osmih zvečer se vrši skupna vaja združenih zborov za nastope ob I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu. Udeležiti se je morajo brezpogojno vsi pevci, ki želijo nastopiti. Torej vsi in točno! Koncertni odsek za I. jug. vsesokolski zlet v Ljubljani.

* *Pevski zbor «Ljubljanskega Zvona»!* Danes, dne 6. t. m. točno ob tričetrt na 8. zvečer zbirališče vsega zbora v društvenih prostorih! — Odbor.

* *Društvo «Soča»* vabi vse odbornike in člane k važni širši odborovi seji, ki se bo vršila v torek dne 8. avgusta t. l. točno ob 8. uri zvečer pri Levu na Gosposvetski cesti. Udeležite se polnoštevilno. — Predsedstvo.

* *Društvo «Gosposvetski Zvon»* vabi g. odbornike k svoji redni velevažni odborovi seji, ki se vrši v pondeljek, dne 7. avgusta, ob 6. uri zvečer v pisarno dr. Oblaka (hotel Štrukelj).

* *Izredni občni zbor slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani* se vrši v četrtek, dne 10. t. m., ob 17. uri v magistratni posvetovalnici s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora. 2.) Minimalni tarif. 3.) Dopolnilne volitve v sanitetni savet. 4.) Zdravniške zadeve. 5.) Slučajnosti. Og. kolegi iz dežele, ki žele stanovanja, naj se pravočasno javijo.

* *Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo* opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 9. avgusta, ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije, Sv. Petra cesta št. 12 pritlično, desno.

* *Zadruga pekov* v Ljubljani naznanja cenj. odjemalcem, da so člani zadruge vsled vedno rastočih cen moki primorani od ponedeljka 7. t. m. prodajati beli kruh po 26 K, ter črni, oz. rženi po 22 K za 1 kg.

* *Za čas vsesokolskega zleta* se bo točilo najboljše belokranjsko vino v paviljonu na dirkališču pod Tivolijem pri prvem vhodu. Obenem se bodo prodajali tam lepi narodni ročni belokranjski vrči, domače platno, vezenine in razno narodno blago. Stregle bodo Belokranjice v narodnih nošah, tamburaši pa udarili belokranjske poskočnice.

* *Razkopavanje po ljubljanskih ulicah.* Prejeli smo: Ponovno se dogaja, da razna gradbena podjetja kopljejo po mestnih ulicah jame in rove, ne da bi preje obvestili mestni stavbni urad, oziroma mestno cestno nadzorstvo. Večkrat se po nepotrebnem razkopava cestišče in še celo nanovo položeni tlak. Mestni magistrat bo v bodoče taka podjetja in gospodarje rigorozno kaznoval ter jim zaračunal še vse nastale stroške.

* *Savez apotekarskih saradnika* priredi po sklepu zagrebškega izrednega kongresa, svoj drugi redni kongres 8., 9. in 10. septembra v Ljubljani. Tovariši! Prijavljajte se takoj k udeležbi. Spoznali se bodemo pobližje s svojimi brati Srbi in Hrvati. Od Dalmacije do Makedonije, od Vojvodine do Prek- in Medžimurja pa do Maribora in Triglava nas bode družila naša stanovska zavest. Svoje sile zastavimo za povzdigo in ugled celokupnega stanu in v končno dosego in udejstvitev apotekarskih komor (Savez apotekara priredi 25. septembra t. l. svoj kongres v Paliču kraj Subotice.) Zasledujte strokovno časopisje! Prijavite svojo udeležbo in naznanite obenem, ako imate že za te dneve prenočišča. Naslov za prijave: Sav. ap. sar. u kr. SHS (Sekcija Slovenija) (pripravljalni odbor za kongres). Ljubljana, Tržaška cesta 43/II.

* *Gasilno društvo na Hardeku* tik Ormoža proslavi svojo 25letnico, združeno z občnim zborom ormoške gasilske župe, dne 13. avgusta t. l. Predpoldne je sprejem gostov, služba božja na glavnem trgu v Ormožu, pohod po mestu in zborovanje, popoldne gasilska vaja na Hardeku in veselica na vrtu gostilne «Pri solncu».

* *Rudarski odsek v Sarajevu* sprejme za tehnične asistente proti poznejši stalni namestitvi: 2 absolventa srednje obrtne šole strojne stroke in 4 absolvente gradbeniške stroke. Prosilci s prakso od 1 do 3 let imajo prednost. Prošnje naj se predlože do 20. avgusta.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič.
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra».
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Mali oglasi

stanejo do 20 besedi Din. 3'—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanja, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi v znamkah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Absolvent trg. šole
tudi začetnik, z lepim nastopom, se sprejme v engros trgovino v Ljubljani. Ponudbe z zahtevo plače na upravništvo „Jutra" pod «Takojšen nastop». 2530

Učenec 2519
za manufakturno trgovino se išče. Ljudska prekrbovalnica, Turjaški trg 1.

Kot skladiščnik
ali preddelavec iščem mesta, s prakso pri deskah, tramovih in hlodih. Cenjene ponudbe pod «Skladiščnik» na upravo «Jutra». 2525

Išče se služkinja
v pomoč in nadomestilo gospodinji. Opravljala bi vsa hišna dela in v kuhinji v prijaznem kraju. V poštev pridejo le resne osebe od 30 let naprej. Nastop takoj, oskrba dobra, plača 600 do 1000 K. Naslov v upravi «Jutra». 2397

Kupim

Kupujem vreče,
rabljene, juta in papirnate, v vsaki množini, po najvišjih cenah. M. Geršak Co, Ljubljana, Kongresni trg 10. 2403

Bukova drva
kupuje vsako množino lesna družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 2410

Prodam

Prodam 2412
kompletno moško, narodno nošo, novo, in tri mlade pse, volčje pasme, 7 tednov stare. Plenićar, Litija.

Dva psa, 2540
volčje pasme, po šest mesecev stara, sta naprodaj. Zelena jama št. 104.

Lep, moderni gig
se proda. Več pri upravi «Jutra». 2532

Psa tičarja, 2408
dve leti starega, dobro izurjenega, rujave barve, se proda. Cena po dogovoru. Anton Košenina. Gomiljsko pri Celju.

Nepremičnine

Zamenja se hiša
s nekoliko zemlje, njivo in sadonosnikom na prometnem kraju pri žel. postaji ob državni cesti, v kateri se je izvrševala trgovina, za hišo ob južni železnici ali pa v mestu Mariboru, Celju ali Ljubljani. Ponudbe na Fr. Pipan, Sv. Lenart v Slov. goricah. 2529

Dopisovanje

Mlad, naobražen, samostojen trgovec
želi zaradi osamljenosti znanja z ljubeznjivo gospodično, ki ima veselje z dopisovanjem in za poset letovišča. Tudi poznejša ženitev ni izključena. Tajnost častna zadeva. Dopisovanje pod «Vesela bodočnost» na upravo «Jutra». 252[illegible]

Razno

Boljše konfekcijsko delo
se odda dobrim samostojnim krojaškim mojstrom. Naslov v upravi «Jutra». 2520

Plavalne pasove
iz plutovine izdeluje tovarna zamaškov Jelačin & Komp., Ljubljana. 25[illegible]

Jesenski damski plašč,
nov, se proda za ceno 2000 K. Naslov v upravi «Jutra».

Kopirne stroje
(tudi na električni pogon)
THE REX Co., Ljubljana

Priporoča se
Ivan Magdič
krojač
LJUBLJANA, Gledališka ulica 7.

Dr. Fran Virant 2544
asistent dermatolog. oddelka splošne bolnice, specijalist za kožne in spolne bolezni ordinira zopet redno od 2. do 3. Ljubljana, Miklošičeva c. 18/II (na oglu Sodne ulice).

Obvestilo.
Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. **Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka.**
Ant. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. [illegible]

Lep, velik lokal
na prometnem kraju v Mariboru primeren za trgovino, se zaradi izpremenjenih razmer odda pod dobrimi pogoji.
Dopisi pod „Jesenska sezona" na podr. „Jutra", Maribor.

Hči papeža — Lukrecija Borgia

77

«Nemogoče, vzklikne vojvoda Ferrarski. «Cezar Borgia še ne more biti tako blizu. Ako pa mu je uspelo, premagati s svojo vojsko dolgo pot od Rima do Pesara v tem kratkem času, potem tudi jaz verjamem, da je v zvezi s hudičem!

«Ako je vest, ki smo jo ravnokar čuli, resnična,» reče Giovanni Sforza, «potem se lahko Borgia še nocoj pojavi pred mojim gradom s svojimi francoskimi in španskimi vragovi, — a tedaj nam bodi Bog milostljiv!»

«Ne omahujte, gospodje!» se začuje blagi glas vojvode Sermonskega, «ne izgubljajte dobre volje, ki je prej bila med nami. Jaz nikakor ne verjamem, da je Cezar Borgia že tako blizu... Hajd, čujmo pastirja, ki donaša vest in potem ukrenimo vse potrebno!»

«In če je nevarnost tudi blizu,» vzklikne Astor Manfredi, «kaj potem! Še vedno utegnemo pohiteti iz Pesara in zbrati svoje čete; vi, grof Sforza, se lahko medtem vztrajno upirate v trdnjavi.»

«Dovedi pastirja!» odloči Giovanni Sforza. «Iz njegovih ust hočemo čuti nesrečno vest. Vas pa, prijatelji moji, prosim, da sedete zopet na svoja mesta, da vestnik ne opazi naše zbeganosti. Škodilo bi namreč naši stvari, ako se raznese okrog, da so knezi zaradi preteče nevarnosti postali malodušni.»

Par trenutkov zatem dovede kastelan v dvorano človeka, ki se mu je poznalo, da ga je zadela huda nezgoda. Slabotna obleka, ki je prikrivala njegovo suhljato, mišičasto, od solnca ožgano telo, je visela od njega v cunjah, a glavo je imel zamotano v krpo grobega platna, izpod katerega je silila kri, pomešana z znojem.

Pastir je trepetajoč obstal na pragu, omahnil je in zgrudil bi se bil, da ga ni stari kastelan hitro objel in podprl.

«Daj mu vrč vina!» zapove grof Sforza. «Toliko, da ne izdihne. Tako, prijatelj Manfredi, napôji nesrečnika, da zopet zbere svoje moči.»

Astor Manfredi je nagnil vrč vina na usta onemoglega človeka, ki je pričel hlastno požirati in se je počasi vzravnaval.

«Povej nam, kar veš,» reče grof Sforza, «toda ne dodavaj in tudi ne povej manj, kakor se je godilo. Človek, mi hočemo vedeti čisto resnico!»

«Popolno resnico, plemeniti gospodje,» pregovori glasnik z globokimi dihi, «golo, strašno resnico! Preko stodvajset mož, žen in otrok leži mrtvih pod razvalinami moje rodne vasi, ki še tli v ognju. Grozno prelito kri nosijo s seboj valovi Foglia, a na daleko in široko, odkoder prihaja Borgia, je nebo krvavo ožarjeno od plamenov požganih hiš in bajt.»

«Ali veste gotovo, da vas je napadel Cezar Borgia?» vpraša vojvoda Ferrarski.

«Ekscelenca, Borgijca sem videl sam. Na črnem konju je dirjal skozi vas, ki je bila vsa v plamenih in klical svojim ljudem: «Ne prizanašajte niti otrokom v materinem telesu! Ubijajte, palite, polnite si žepe! Siromaki sicer nimajo mnogo, kadar pa poženemo Sforzo iz grada, dobi vsak od vas toliko zlata in srebra, kolikor ga bo mogel nesti!»

«Cezar Borgia ima prav!» vzklikne Giovanni Sforza s prisiljenim nasmehom. «V mojem gradu je zlata in srebra, toda mi imamo tudi železa in tega dobijo Borgia in njegovi francoski plačeniki najprej, da ga okusijo!»

«Ali ste vi edini,» prične izpraševati stari vojvoda Sermoneški, «ki ste se rešili strašnega pokolja?»

«Gotovo sem od vseh naših vaščanov edini še živ. Ubiti ležijo moja žena in otroci. Ah, plemeniti gospodje, ali naj vam pripovedujem vse strahote, ki so jih izvršile te zveri...? Mojo mlado ženo in njeno sestro... trinajstletno dete so pred mojimi očmi...

Gotovo bi bilo nesrečnemu glasniku zopet zmanjkalo moči, da ga ni kastelan vnovič okrepčal z vinom.

«Kako se vam je posrečilo pobegniti pred pokoljem?» vpraša grof Forli.

«Moja hišica,» odgovori glasnik, «leži ravno ob obali Foglia. Ko sem opazil krvoločne pse, sem se takoj vrgel nanje, toda eden me je udaril z mečem po glavi in oblit s krvjo sem se zrušil na tla. Gotovo so mislili, da sem mrtev, ker so me z nogami odrinili, nato pa podavili in pobili vpijočo deco, posilili so mojo mlado ženo in sestro.. a jaz, jaz sem ležal brez moči, nisem se mogel premakniti, moral sem vse to gledati in nisem mogel pomagati svojcem. Začul sem sirov glas krvnikovega hlapca: ‚Ta prokleti pes še živi, zgrabite ga in ga skoz okno vrzite v reko'. — Pograbili so me za roke in noge, dvignili me na okno in me z glavo navzdol sunili v reko. Toda, kar bi naj bila moja propast, je bila moja rešitev. Hladna voda me je osvežila, zavedel sem se, valovi so me potegnili s seboj in odnesli na drugi breg. Tu sem se skril v grmovje, raztrgal srajco na sebi in si s krpami obložil rane. Nato sem pričel bežati, gnan od smrtnega strahu in groze, da opozorim našega plemenitega gospoda in gospodarja, da najde Borgia zaprta vrata, ko dospe pred Pesaro.»

«Zahvaljujem se ti, dragi prijatelj, nagradim te,» reče Giovanni Sforza in poda glasniku roko, ki jo ponižno poljubi. «Bartoldi, vzemi tega človeka v svojo oskrbo, pobrigaj se, da se mu očistijo in zavežejo rane in da mu ničesar ne manjka.»

«Vi pa, gospoda moja,» nadaljuje grof Sforza, ko je kastelan odšel z ranjencem, «sedaj veste, kako stoji stvar. Kuga je tu, prekoračila je meje moje dežele, a v kratkem prične uničevati tudi vaše. Svetujem vam: skočite na konje in zapustite Pesaro, dokler je še čas. Jaz bom medtem s svojimi ljudmi zadrževal Cezarja pred obzidjem, dokler ne dospete s svojimi četami. Ako pridete prepozno, najdete moje truplo mrtvo pod razvalinami mojega gradu, kajti zaklel sem se, da živ ne padem v roke papeževemu sinu!»

«Zagotovo upam, da se zgodi obratno,» reče Manfredi s čvrstim in odločnim glasom. «On mora pasti nam v roke, mi ga za strašilen vzgled obesimo na vrh vašega grajskega stolpiča. Naj krvavi pes Cezar visi, dokler mu ne strohnejo kosti!»

Knezi so se dvignili. Pozvanim slugam je bila dana zapoved, da izvedejo konje na dvorišče. Nato je sledil kratek razstanek in par trenutkov pozneje so se razleteli plemeniti gospodje na čilih konjih vsak na svojo stran in dirjali skozi temno noč kakor maščevalni strahovi.

Medtem so s stolpa pesarskega gradu odmevali signali rogov. Enkrat — dvakrat — sedemkrat je pazljivi stražnik na stolpu zatrobil v svoj rog, a istočasno je pričel klenkati tudi mestni zvon in tožni zvoki so se širili nad mirnim mestecem.

Ko da je nenadno izginila noč iz spečega Pesara: Na ulicah in med hišami so se pojavile luči, tresoče roke so odpirale hišna vrata in okna, iz hiš so begali napol oblečeni meščani z ženami in otroki. Čuli so se obupni kriki, žene so se zbegane oprijemale mož, vlekle deco za seboj in druga drugi klicale s plašnimi glasovi:

«Ali je res... da je nevarnost blizu...? V grad, da se obranimo, da ne pademo sovražniku v plen! Bežimo!»

«Bežimo! Bežimo!»

«Kje je sovražnik...? Odkod prihaja...? Zažgite ogenj... prinesite baklje...! Čujte, kako divje šumi Foglia, ko da se hoče braniti pred sovražnikom, ki se krade v nočni temi, kako se imenuje, kake so njegove zastave, s katero pravico nam kali mir?»

Tem vprašanjem je napravil konec grofovski konjenik. Nad glavo se mu je vila zastava grofa Sforze. Na velikem mestnem trgu, kjer je stala cerkev in hiše najuglednejših pesarskih meščanov, je skočil s konja, povzpel se na cerkvene stopnice in z močnim glasom zaklical ljudem, ki so se drgetajoči gnetli okrog:

«V imenu in na zapoved grofa Giovannia Sforze, gospodarja in zaščitnika tega mesta, objavljam pesarskim meščanom:

Brez vojne napovedi, sredi največjega miru se nam, kakor volk k staji, približuje Cezar Borgia, katerega je za cerkvenega zastavonoša imenoval njegov oče, bogokletni papež, sovražnik mesta Pesara. Cezarja Borgia spremlja mnogo tisoč francoskih mezdnikov, katere mu je dal na razpolago njegov zaveznik, kralj francoski, a pod njegove zastave so stopili krvi in plena željni lopovi. Že se na obeh bregovih Foglia svetlijo bakle, s katerimi podžigajo vasi. Uničeni so domovi sto in sto mirnih ljudi, zaklane in podavljene so cele obitelji, ker cerkveni zastavonoša in njegove razbojniške tolpe ne štedijo nikogar. Žejajo po moški krvi, po lepoti in časti žen in deklet, po polnih skrinjah bogatašev, kakor po poslednji drobtini siromakov.»

(Dalje prihodnjič.)

Semenj v Gradcu
1922
od 26. avgusta do 3. septembra.
Posebna prireditev:
Velika poljedelska razstava strojev, orodja in potrebščin za poljedelca.
2527
Semenjski urad: Graz, Burggasse štev. 13.

Občinska hranilnica v Ormožu potrebuje
tajnika
dobro in izurjeno moč, ki more samostojno voditi zavod. Ponudbe z označenjem prakse in višine zahtev je poslati na ravnateljstvo hranilnice. Stanovanje se preskrbi. 2526

Prometni zavod za premog
d. d.
v Ljubljani
prodaja
iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in jajčne brikete.
Naslov: 16
Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Vilibald Sbil, trgovec
Tinca Hartman
poročena
8. avgusta 1922
Mokronog Velike Lašče

Dve
2542
centrifugalni sesalki
naprodaj.
Naslov v upravništvu „Jutra".

Koncert na Bledu
gospe
PAP-STOCKERT
se priredi v torek 8. avg. ob 21. uri.

Svarilo.
Društvo krovskih mojstrov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja vse cenjene hišne posestnike, gospodarje, njih namestnike i. t. d., da ne dajo pokrivati in popravljati svojih streh na poslopjih raznim elementom in krpucarjem, kakor se je to v večji meri dogajalo do sedaj. 2332
Taki ljudje pokvarijo, strehe tako da jih strokovnjaki za njimi popravljati ne morejo. Tudi bode odslej dalo društvo take nekoncesionirane kvaritelje streh za vsak slučaj policijsko zasledovati ter jim tako na mestu ustaviti delo.
V Ljubljani, dne 25. julija 1922.
J. Križnar, predsednik. Gril, tajnik.

Dunajski mednarodni semenj
od 10. do 18. septembra 1922.
Najugodnejša prilika za trgovce v Jugoslaviji.
Zadnje novosti v tehniki, kakor tudi v oblačilni, luksusni, galanterijski, papirni industriji ter novosti v igračah.
Velesemenj za pisarniške potrebščine.
Stavbeni oddelek z najmodernejšimi načrti za industrijo in stanovanske stavbe.
Vsa pojasnila daje
Wiener Messe A.-G., Wien VII., Messepalast,
kakor tudi častno zastopstvo v Ljubljani: Avstrijsko zastopstvo: Turjaški trg št. 4.

Iz Havre v Ameriko
samo 6 dni

edino najkrajša črta preko Havre in Cherbourga v Newyork. — Predprodaja ladijskih listkov in železniških voznih listov za sosedne države. — Pojasnila daje konc. potovalna pisarna
Ivan Kraker
v Ljubljani, Kolodvorska ulica štev. 41, nasproti glav. kolodvora.
Oglasite se vedno v moji pisarni.
4181

„SLOGRAD"
slovenska gradbena in industrijska d. d.,
38
Brzojavi „Slograd". Ljubljana. Telefon štev. 180.
Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.
Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Spodnja Šiška, Frankovanska cesta štev. 151.
Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.
Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.
Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, „silo" mostovih in podobno).
Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov.